SPRENDIMAI

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2015/162

2014 m. liepos 9 d.

dėl valstybės pagalbos SA.36612 (2014/C) (ex 2013/NN), kurią Latvija suteikė bankui „Parex“

(pranešta dokumentu Nr. C(2014) 4550)

(Tekstas autentiškas tik anglų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 108 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą,

pakvietusi suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas pagal minėtą (-as) nuostatą (-as) ([1]),

kadangi:

1. PROCEDŪRA

1.1. Ankstesnės „Parex“ skirtos priemonės

(1) 2008 m. lapkričio 10 d. Latvija pranešė Komisijai apie bankui „AS Parex banka“ (toliau – PAREX bankas) skirtų valstybės pagalbos priemonių, kuriomis siekta sutvirtinti finansų sistemos stabilumą, rinkinį. Atsižvelgdama į Latvijos įsipareigojimą per šešis mėnesius pateikti PAREX banko restruktūrizavimo planą, 2008 m. lapkričio 24 d. Komisija laikinai patvirtino šias priemones ([2]) (toliau – pirmasis sanavimo sprendimas).

(2) Latvijos prašymu Komisija dukart patvirtino PAREX bankui skirtų pagalbos priemonių pakeitimus: 2009 m. vasario 11 d. sprendimu ([3]) (toliau – antrasis sanavimo sprendimas) ir 2009 m. gegužės 11 d. sprendimu ([4]) (toliau – trečiasis sanavimo sprendimas).

(3) 2009 m. gegužės 11 d. Latvija pateikė PAREX banko restruktūrizavimo planą. 2009 m. birželio 29 d. sprendime ([5]) Komisija padarė pirminę išvadą, kad restruktūrizavimo priemonės, apie kurias pranešta, yra valstybės pagalba PAREX bankui, ir išreiškė abejones, ar tokią pagalbą būtų galima laikyti suderinama su vidaus rinka. Dėl to Komisija nusprendė pradėti Sutarties 108 straipsnio 2 dalyje nurodytą procedūrą ir paprašė, kad Latvija pateiktų pagalbos suderinamumui įvertinti reikalingą informaciją.

(4) 2009 m. gegužės 11 d.–2010 m. rugsėjo 15 d. Latvija ir Komisija keletą kartų keitėsi informacija ir aptarė PAREX banko restruktūrizavimą. Per tą laikotarpį Latvija keletą kartų atnaujino PAREX banko restruktūrizavimo planą.

(5) Restruktūrizavimo plane numatyta PAREX banką suskaidyti į naujai įsteigtą „gerą banką“ pavadinimu „AS Citadele banka“ (toliau – bankas „Citadele“), kuris perimtų visą pagrindinį turtą ir dalį nepagrindinio turto ([6]), ir vadinamąjį „blogą banką“ (bankas „Reverta“) ([7]), kuriam tektų likęs nepagrindinis ir neveiksnus turtas. Bankas suskaidytas 2010 m. rugpjūčio 1 d.

([1]) Komisijos sprendimas SA.36612-2014/C (ex N 2013/NN) (OL C 147, 2014 5 16, p. 11).
([2]) Komisijos sprendimas NN 68/08 (OL C 147, 2009 6 27, p. 1).
([3]) Komisijos sprendimas NN 3/09 (OL C 147, 2009 6 27, p. 2).
([4]) Komisijos sprendimas N 189/09 (OL C 176, 2009 7 29, p. 3).
([5]) Komisijos sprendimas C 26/09 (ex N 289/09) (OL C 239, 2009 10 6, p. 11).
([6]) Visų pirma, veiksnias Nepriklausomų valstybių sandraugos (toliau – NVS) šalyse esantiems paskolų gavėjams, patronuojamajai įmonei Lietuvoje, filialams Švedijoje ir Vokietijoje ir turto valdymo padaliniui, įskaitant patronuojamąją įmonę Šveicarijoje, suteiktas paskolas.
([7]) Po suskaidymo, įvykusio 2010 m. rugpjūčio 1 d., blogas bankas iš pradžių išlaikė pavadinimą „Parex banka“, tačiau 2012 m. gegužės mėn. įmonės pavadinimas pakeistas į „AS Reverta“.

(6) 2010 m. rugsėjo 15 d. sprendimu ([8]) (toliau – galutinis sprendimas dėl PAREX) Komisija, atsižvelgdama į Latvijos valdžios institucijų prisiimtus įsipareigojimus, kuriuos jos pateikė 2010 m. rugsėjo 3 d., patvirtino PAREX banko restruktūrizavimo planą.

(7) 2012 m. rugpjūčio 10 d. sprendimu (toliau – sprendimas dėl įsipareigojimų pakeitimo) ([9]) Komisija Latvijos prašymu patvirtino trijų įsipareigojimų, įtrauktų į galutinį sprendimą dėl PAREX, pakeitimus. Šie pakeitimai tai: 1) NVS paskolų ([10]) perdavimo terminas pratęstas iki 2014 m. gruodžio 31 d.; 2) padidinta mažiausio galimo kapitalo pakankamumo riba, leidžiama „Citadele“ banko ir grupės lygmeniu, ir 3) leista perkelti ankstesnių metų nepanaudotas skolinimo viršutines ribas, kartu laikantis pradinių rinkos dalies apribojimų.

(8) Komisija pažymi, kad 2014 m. birželio 5 d. Latvija išimties tvarka sutiko, kad šis sprendimas būtų priimtas anglų kalba.

1.2. **Oficiali tyrimo procedūra**

(9) 2013 m. spalio 1 d. Latvija perdavė dar vieną prašymą iš dalies pakeisti galutinį sprendimą dėl PAREX – atidėti banko „Citadele“ turto valdymo padalinio ([11]) pardavimo terminą. Vertindama prašymą dėl šio pakeitimo Komisija nustatė, kad Latvijos bankams PAREX ir „Citadele“ suteikta valstybės pagalba viršijo Komisijos patvirtintas pagalbos priemones.

(10) […] (*) –2014 m. kovo 4 d. Latvija ir Komisija keletą kartų keitėsi informacija dėl šių papildomų pagalbos priemonių. Latvija pateikė informaciją ir dokumentus 2013 m. spalio 30 d., 2014 m. sausio 31 d. ir 2014 m. kovo 4 d. (įskaitant pakoreguotą PAREX banko restruktūrizavimo planą).

(11) Nuo 2013 m. lapkričio 11 d. Komisija taip pat kas mėnesį gavo informaciją apie Latvijos padarytą pažangą banko „Citadele“ pardavimo procese, kuris pradėtas 2013 m. spalio mėn.

(12) 2014 m. balandžio 16 d. sprendimu ([12]) (toliau – sprendimas pradėti procedūrą) Komisija pranešė Latvijai, kad išnagrinėjusi Latvijos valdžios institucijų pateiktą informaciją, nusprendė pradėti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – Sutartis) 108 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą. Sprendime pradėti procedūrą Komisija taip pat pakvietė suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas dėl pagalbos, į šį kvietimą 2014 m. gegužės 23 d. gautas vienas atsakymas.

(13) Latvija pranešė Komisijai, jog dėl skubumo išimties tvarka sutinka, kad šis sprendimas būtų priimtas anglų kalba.

2. **APRAŠYMAS**

2.1. **Svarstoma įmonė**

(14) PAREX bankas buvo antras pagal dydį Latvijos bankas, kurio bendras turtas 2008 m. gruodžio 31 d. sudarė 3,4 mlrd. LVL (4,9 mlrd. EUR). PAREX bankas įsteigtas 1992 m. 2008 m. lapkričio mėn. Latvija įsigijo 84,83 % banko akcinio kapitalo iš dviejų stambiausių akcininkų už simbolinę pirkimo kainą, iš viso už 2 LVL (apie 3 EUR), tai buvo valstybės pagalbos priemonė, kurią Komisija patvirtino pirmuoju ir antruoju sanavimo sprendimais. Po sanavimo sprendimais patvirtinto rekapitalizavimo 2009 m. gegužės mėn. papildomai skirta 140,75 mln. LVL injekcija (šią priemonę Komisija patvirtino trečiuoju sanavimo sprendimu) Latvija padidino savo dalyvavimo PAREX banko kapitale dalį iki 95 %.

(15) 2009 m. balandžio mėn. Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (toliau – ERPB) įsigijo PAREX banko akcinio kapitalo dalį, kurią sudarė 25 % ir 1 akcija. Po 2010 m. įvykusio PAREX banko suskaidymo į gerą ir blogą bankus ir vėlesnių akcijų nuosavybės struktūros pakeitimų dabar banko „Citadele“ akcininkai yra Latvija (75 %) ir ERPB (25 %), o banko „Reverta“ akcininkai yra Latvija (84,15 %), ERPB (12,74 %) ir kiti (3,11 %).

([8]) Komisijos sprendimas 2011/364/ES (OL L 163, 2011 6 23, p. 28).
([9]) Komisijos sprendimas SA.34747 (OL C 273, 2013 9 21, p. 1).
([10]) Tai – paskolos, suteiktos NVS esantiems paskolų gavėjams.
([11]) Turto valdymo padalinys apima banko „Citadele“ privataus kapitalo valdymo sektorių, turto valdymo patronuojamąsias bendroves ir Šveicarijos įmonę „AP Anlage & Privatbank“ AG.
(*) Konfidenciali informacija.
([12]) Žr. 1 išnašą.

(16) Išsamus PAREX banko aprašymas iki to laikotarpio, kai priimtas galutinis sprendimas dėl PAREX, pateiktas to sprendimo 11–15 konstatuojamosiose dalyse.

2.2. **Patvirtintos bankams „Citadele“ ir „Reverta“ skirtos pagalbos priemonės**

(17) PAREX bankui leista pasinaudoti keliomis pagalbos priemonėmis, kurias Komisija patvirtino savo pirmuoju, antruoju ir trečiuoju sanavimo sprendimais (toliau – sanavimo sprendimai) ir galutiniu sprendimu dėl PAREX.

(18) Restruktūrizavimo plane, kurį Komisija patvirtino galutiniu sprendimu dėl PAREX, numatyta, kad anksčiau Komisijos patvirtinta sanavimo pagalba bus tęsiama iki restruktūrizavimo laikotarpio pabaigos ir banko suskaidymo į bankus „Citadele“ ir „Reverta“. Galutiniame sprendime dėl PAREX taip pat patvirtinta papildoma restruktūrizavimo pagalba bankams „Reverta“ ir „Citadele“. Jame taip pat išdėstytas šios sanavimo sprendimais preliminariai patvirtintos pagalbos panaudojimo po „Parex banka“ suskaidymo mechanizmas:

a) likvidumo paramos, kurią sudarė valstybės indėliai bankuose „Citadele“ ir „Reverta“ ([13]);

b) valstybės garantijos bankų „Citadele“ ir „Reverta“ įsipareigojimams ([14]);

c) valstybės vykdomo bankų „Citadele“ ir „Reverta“ rekapitalizavimo ([15]) ir

d) bankui „Citadele“ skirtos paramos turtui priemonės ([16]).

3. **PAGRINDAS PRADĖTI OFICIALIĄ TYRIMO PROCEDŪRĄ**

3.1. **Papildomos Latvijos įgyvendintos bankams PAREX, „Citadele“ ir „Reverta“ skirtos priemonės**

(19) Remiantis 2013 m. rugpjūčio 29 d. stebėsenos patikėtinio ([17]) ataskaita ir dokumentais bei informacija, kurią Latvija pateikė nuo 2013 m. spalio mėn., išsiaiškinta, kad Latvija įgyvendino šias priemones, apie jas prieš tai nepranešusi Komisijai:

a) 2009 m. gegužės 22 d. septyneriems metams, t. y. iki 2016 m. gegužės 21 d., Latvija suteikė PAREX bankui 50,27 mln. LVL subordinuotąją paskolą (atitinkančią 2 lygio kapitalo kriterijus) (toliau – pirmoji priemonė). Šios subordinuotosios paskolos terminas viršija maksimalų penkerių metų terminą, kuris buvo nustatytas pirmajame sanavimo sprendime ir patvirtintas galutiniame sprendime dėl PAREX.

b) 2013 m. birželio 27 d. Latvija dar 18 mėnesių pratęsė bankui „Citadele“ suteiktų 37 mln. LVL vertės subordinuotųjų paskolų terminą (toliau – antroji priemonė) (iš 45 mln. LVL, kuriuos Latvija tuo metu buvo suteikusi). ([18]) Latvija nepranešė Komisijai apie subordinuotųjų paskolų termino pratęsimą.

([13]) Galutinio sprendimo dėl PAREX 55–57 konstatuojamosios dalys.
([14]) Galutinio sprendimo dėl PAREX 58–61 konstatuojamosios dalys.
([15]) Galutinio sprendimo dėl PAREX 62–68 konstatuojamosios dalys.
([16]) Galutinio sprendimo dėl PAREX 69–70 konstatuojamosios dalys.
([17]) Stebėsenos patikėtinis paskirtas „Reverta“, „Citadele“ ir Latvijos valdžios institucijų 2011 m. vasario 28 d. pasirašytu įgaliojimu. Stebėsenos patikėtinis dukart per metus teikė praėjusio pusmečio, pradedant nuo laikotarpio, pasibaigusio 2010 m. gruodžio 31 d., stebėsenos ataskaitas.
([18]) Suskaidžius PAREX banką, 2010 m. rugpjūčio 1 d. įsteigtas bankas „Citadele“. Galutiniame sprendime dėl PAREX patvirtinta, kad visos anksčiau PAREX bankui suteiktos subordinuotosios paskolos perduodamos bankui „Citadele“. Latvija nesuteikė 2 lygio kapitalo PAREX banko suskaidymo metu ir negalėjo jo suteikti po suskaidymo, kaip išsamiau paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 21 konstatuojamojoje dalyje.
2009 m. rugsėjo 3 d. ERPB sutiko refinansuoti dalį Latvijos PAREX bankui anksčiau suteiktos paskolos. 2009 m. gruodžio 31 d. duomenimis, Latvijos PAREX bankui suteiktų subordinuotųjų paskolų suma sudarė 37 mln. LVL, o ERPB refinansuota subordinuotoji paskola sudarė 13 mln. LVL.
Suskaidymo metu Latvija perėmė 8 mln. LVL iš 13 mln. LVL ERPB subordinuotosios paskolos. 2010 m. rugpjūčio 1 d. duomenimis, bendra Latvijos suteiktų (skirtingų terminų) subordinuotųjų paskolų suma sudarė 45 mln. LVL, o ERPB – 5 mln. LVL.

c) Be to, nuo 2011 m. Latvija bankui „Reverta“ teikė likvidumo paramą, kuri viršijo maksimalias Komisijos galutiniame sprendime dėl PAREX patvirtintas ribas (toliau – trečioji priemonė) ir pagal pagrindinį, ir pagal nepalankiausią scenarijus. ([19])

(20) Pagal informaciją, kurią Komisija turėjo priimdama sprendimą pradėti procedūrą, dėl pirmosios ir antrosios priemonių Komisijai kilo didelių abejonių, ar šias priemones galima laikyti suderinamomis su vidaus rinka, atsižvelgiant į tai, kad:

a) atlikus pradinį Latvijos suteiktų subordinuotųjų paskolų suderinamumo vertinimą padaryta išvada, kad penkerių metų terminas yra mažiausias būtinas terminas, todėl tuo remiantis jas galima laikyti suderinamomis, ir

b) naujų argumentų, kuriais būtų pagrįsta, kad būtent ilgesnis terminas yra mažiausias griežtai būtinas terminas, nebuvo pateikta.

(21) Priimant sprendimą pradėti procedūrą pakankamai argumentų, kuriais būtų įrodytas trečiosios priemonės suderinamumas, taip pat nebuvo pateikta.

(22) Tuo remdamasi ir vadovaudamasi Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999 ([20]) 13 straipsnio 1 dalimi ir 4 straipsnio 4 dalimi, Komisija pradėjo oficialią tyrimo procedūrą dėl neteisėtos pagalbos, suteiktos 19 konstatuojamojoje dalyje nurodyta pirmąja, antrąja ir trečiąja priemonėmis.

3.2. **Įsipareigojimo parduoti banko „Citadele“ turto valdymo padalinį pažeidimas**

(23) Latvija taip pat neįvykdė galutiniame sprendime dėl PAREX įtvirtinto savo įsipareigojimo parduoti banko „Citadele“ turto valdymo padalinį – iki 2013 m. birželio 30 d. be pardavimo patikėtinio arba iki 2013 m. gruodžio 31 d. su pardavimo patikėtiniu (toliau – ketvirtoji priemonė). ([21]) Todėl tas įsipareigojimas parduoti banko „Citadele“ turto valdymo padalinį iki nurodytųjų terminų buvo pažeistas.

(24) Sprendime pradėti procedūrą Komisija padarė išvadą, kad 21 konstatuojamojoje dalyje apibūdintas įsipareigojimo pažeidimas padarytas dėl netinkamo pagalbos taikymo. Todėl Komisija nusprendė pradėti oficialią tyrimo procedūrą dėl netinkamo pagalbos taikymo pagal Reglamento (EB) Nr. 659/1999 16 straipsnį.

4. **SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ PASTABOS**

(25) Po sprendimo pradėti procedūrą priėmimo Komisija gavo pastabas iš vieno asmens, kuris nepateikė faktų, įrodančių, kad gali būti laikomas suinteresuotąja šalimi, t. y. kad yra šalis, kurios *pačios* interesus priemonė gali paveikti (pavyzdžiui, konkurentai arba prekybos asociacijos ([22])), arba šalis, kuri veikia suinteresuotosios šalies vardu.

(26) Gautos pastabos pateiktos dėl įtariamų neteisėtų PAREX banko veiksmų, bet ne dėl pirmosios, antrosios ir trečiosios priemonių, kurias Latvija skyrė bankams PAREX, „Citadele“ ir „Reverta“, ir ne dėl ketvirtosios priemonės. Iš esmės šios pastabos buvo pateiktos dėl faktų ir informacijos, kurie neturi tiesioginės svarbos valstybės pagalbos taisyklių įgyvendinimui aptariamu atveju. Todėl per vertinimą, kuris buvo atliekamas rengiantis priimti šį sprendimą, šios pastabos buvo užregistruotos ir vertintos kaip bendro pobūdžio rinkos informacija.

5. **LATVIJOS PASTABOS DĖL OFICIALIOS TYRIMO PROCEDŪROS**

(27) Po sprendimo pradėti procedūrą priėmimo 2014 m. gegužės 26 d. Latvija pateikė pastabas, kuriomis norėjo atsakyti į Komisijos išreikštas abejones dėl pirmosios, antrosios ir trečiosios priemonių suderinamumo ir dėl įsipareigojimo parduoti banko „Citadele“ turto valdymo padalinį pažeidimo.

([19]) Išsamesnė informacija pateikta sprendimo pradėti procedūrą 21 konstatuojamojoje dalyje.
([20]) 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 659/1999, nustatantis išsamias Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, 1999 3 27, p. 1).
([21]) Žr. galutinio sprendimo dėl PAREX 73 konstatuojamąją dalį.
([22]) Žr. Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio h punktą.

(28) 2014 m. gegužės 30 d. Latvija taip pat pateikė atnaujintą restruktūrizavimo planą, į kurį įtraukta šio sprendimo 5.1–5.5 skyriuose aptarta informacija ir kompensacinės priemonės.

(29) Atsakydama į Komisijos prašymą pateikti informacijos, 2014 m. birželio 23 d. Latvija pateikė papildomų duomenų apie antrąją priemonę.

5.1. **Dėl to, kad pradinis subordinuotųjų paskolų terminas viršija sanavimo sprendimuose ir galutiniame sprendime dėl PAREX nustatytą terminą (pirmosios priemonės)**

(30) 2014 m. gegužės 26 d. pastabose Latvija tvirtina, kad pirmąją priemonę patvirtinti reikėjo tam, kad PAREX bankas galėtų laikytis taikomų teisės aktuose nustatytų mokumo reikalavimų ir taip būtų apsisaugota nuo nepataisomos žalos trapiai Latvijos bankų sistemai, kurioje bankai yra stipriai tarpusavyje susiję ir yra stipriai priklausomi vienas nuo kito.

(31) Latvija teigia, kad tuo metu, kai buvo priimamas pirmasis sanavimo sprendimas, Latvijos valdžios institucijos turėjo mažai informacijos apie tikrąją finansinę PAREX banko padėtį ir turto kokybę. Todėl savo pradiniame Komisijai pateiktame prašyme patvirtinti valstybės pagalbos priemones Latvija įsipareigojo subordinuotąsias paskolas suteikti penkeriems metams, nes toks terminas buvo mažiausias reikalingas terminas tam, kad subordinuotosios paskolos pagal atitinkamus Latvijos teisės aktus atitiktų 2 lygio kapitalo kriterijus.

(32) Latvija taip pat nurodo, jog norėdama, kad finansinė PAREX banko padėtis būtų įvertinta tiksliau, ji nurodė įmonei „PricewaterhouseCoopers“ atlikti išsamų PAREX banko patikrinimą; šis patikrinimas baigtas 2009 m. sausio 26 d. po pirmojo sanavimo sprendimo priėmimo.

(33) Latvija kartu pabrėžia, kad 2008–2009 m. padėtis rinkoje labai sparčiai keitėsi, o paskolų kokybė prastėjo greičiau, nei tikėtasi. Blogėjančią padėtį atspindi ir dėl to priimti trys Komisijos sprendimai dėl PAREX banko sanavimo ir Latvijos pateiktos kelios PAREX banko restruktūrizavimo plano redakcijos, kurių paskutinioji pateikta 2009 m. gegužės 11 d. (toliau – 2009 m. restruktūrizavimo planas).

(34) Latvija paaiškina, kad tokiomis aplinkybėmis dėl sparčių ekonominės aplinkos pokyčių, kuriuos daugiausia lėmė pasaulio finansų krizė ir rinkoje mažėjantis pasitikėjimas PAREX banku, sanavimo sprendimų prielaidos ir prognozės greitai ėmė nebeatitikti tikrovės. Todėl Latvija padarė išvadą, kad norint stabilizuoti trapią Latvijos bankų sistemą, Latvijos PAREX bankui suteiktų subordinuotųjų paskolų penkerių metų terminas nebebus pakankamas. Iš tikrųjų, paaiškėjo, jog tam, kad PAREX bankas, kuris tuo metu buvo sisteminis bankas, galėtų vykdyti mokumo reikalavimus, visų pirma jam taikomus kapitalo pakankamumo reikalavimus, reikalingos ilgesnės negu penkerių metų subordinuotosios paskolos.

(35) Remiantis tuo metu, kai buvo suteiktos subordinuotosios paskolos, PAREX bankui taikytais reikalavimais (grindžiamais „Bazelis II“ standartais ([23])), tik 80 % iš 50,27 mln. LVL vertės penkerių metų paskolų (t. y. tik 40,22 mln. LVL) būtų atitikę 2 lygio kapitalo kriterijus. Visų pirma, reguliavimo tikslais subordinuotųjų paskolų sumai kasmet reikėjo taikyti kaupiamąją diskonto (arba amortizacijos) normą, taip atspindint mažėjančią šių priemonių, kaip teigiamų sudedamųjų reguliuojamojo kapitalo dalių, vertę. Dėl to kapitalo pakankamumo tikslais suteikiant penkerių metų paskolą galima įskaityti tik 80 % jos sumos, antrų metų pradžioje – tik 60 % ir t. t.

(36) Savo argumentus Latvija dar pagrindžia palyginamaisiais skaičiavimais, iš kurių matyti, kad jeigu Latvija subordinuotąsias paskolas būtų suteikusi tik penkerių metų laikotarpiui, jų suteikimo metu ne visa jų suma būtų atitikusi 2 lygio kapitalo kriterijus.

(37) Paaiškėjo, jog tam, kad visa 50,27 mln. LVL valstybės suteiktų subordinuotųjų paskolų suma 2009–2010 m. atitiktų 2 lygio kapitalo kriterijus ir PAREX bankas galėtų laikytis siekiamo kapitalo pakankamumo rodiklio, reikia, kad Latvijos PAREX bankui suteiktų subordinuotųjų paskolų terminas būtų septyneri metai. 1 lentelėje parodytos PAREX banko 2 lygio kapitalo sumos kiekvienų metų pabaigoje, remiantis 2009 m. gegužės mėn. suteiktos 50,27 mln. LVL subordinuotosios paskolos terminu.

([23]) „Bazelis II“ yra bendras Bazelio bankų priežiūros komiteto, didžiojo dešimtuko valstybių (G 10) centrinių bankų ir bankų priežiūros institucijų, pirmuosius standartus parengusių 1988 m., sukurtos sistemos „Tarptautinė kapitalo įvertinimo ir kapitalo standartų konvergencija. Peržiūrėti pagrindai“ (angl. „International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework“), kurioje apibrėžiami tam tikri minimalaus kapitalo reikalavimų nustatymo bankų organizacijoms standartai, pavadinimas.

1 lentelė

2009 m. gegužės mėn. suteiktos subordinuotosios paskolos terminas ir tai, kaip ji atitinka 2 lygio kapitalą (milijonais LVL)

Terminas	2009	2010	2011
5 metų paskola	40,22	30,16	20,11
6 metų paskola	50,27	40,22	30,16
7 metų paskola	**50,27**	**50,27**	**40,22**
8 metų paskola	50,27	50,27	50,27

(38) Latvija paaiškina, kad 2009 m. birželio 9 d. įmonė „Nomura International“ (kurią Latvija 2009 m. kovo mėn. pasamdė PAREX banko pardavimui organizuoti) Latvijos valdžios institucijoms pristatė PAREX banko pardavimo strategiją, kurioje buvo numatytas labai griežtas grafikas ir pardavimą planuota užbaigti 2010 m. Todėl buvo būtina, kad PAREX bankas ir toliau bent iki 2010 m. pabaigos visapusiškai atitiktų taikomus kapitalo reikalavimus.

(39) Baigdama Latvija tvirtina, kad jeigu subordinuotosios paskolos terminas būtų buvęs tik penkeri metai, 2009 m. restruktūrizavimo plane būtų buvę numatyta kitų priemonių, kuriomis PAREX banko kapitalo pakankamumas būtų stiprinamas kitais būdais (pvz., naujo kapitalo injekcijos, subordinuotųjų paskolų pratęsimas iš karto ir pan.). Jei tokių priemonių nebūtų buvę, indėlininkai būtų buvę palikti be apsaugos, o Latvijos finansų sistemos stabilumui būtų kilusi didžiulė grėsmė.

5.2. **Dėl subordinuotųjų paskolų termino pratęsimo apie tai nepranešus (antrosios priemonės)**

(40) Dėl antrosios priemonės Latvija tvirtina, kad subordinuotosios paskolos terminą dar pratęsti buvo būtina dėl 2013 m. padarytų teisės aktų pakeitimų. Visų pirma, 2013 m. kovo 1 d. Latvijos finansų ir kapitalo rinkos komisija (toliau – FCMC) informavo banką „Citadele“, kad grupės kapitalo pakankamumo rodiklis iki 2013 m. pabaigos absoliučiąja verte turi pasiekti ne mažiau kaip 10 %, o tam, kad būtų atremta esama ir galima rizika, rekomenduojamas rodiklis yra […]. Iki 2013 m. kovo mėn. buvo reikalaujama, kad kapitalo pakankamumo rodiklis būtų ne mažesnis kaip 8,4 %.

(41) Latvija teigia, kad antroji priemonė buvo taikoma sąžiningai, nes Latvijos valdžios institucijos manė, jog priemonė atitinka rinkos ekonomikos investuotojo principą, nes valstybei nesukelia piniginių nuostolių.

(42) Latvija taip pat nurodo, kad tuo metu, kai antroji priemonė buvo patvirtinta, ji kartu su banku „Citadele“ sąžiningai manė, kad galimybė pratęsti aptariamos subordinuotosios paskolos terminą buvo numatyta atitinkamuose Komisijos sprendimuose ir restruktūrizavimo plane.

(43) Latvija tvirtina, kad bet kuris rinkos investuotojas, būdamas pagrindinio banko „Citadele“ akcininko vietoje, būtų visomis išgalėmis stengęsis kiek galėdamas išsaugoti investicijos vertę ir būtų norėjęs priimti ir įgyvendinti reikiamas priemones, kad turimo akcijų paketo buhalterinė vertė nesumažėtų dėl banko negalėjimo įvykdyti kapitalo reikalavimų. Jeigu bankui „Citadele“ tuo metu būtų nepavykę laikytis griežtesnių FCMC nustatytų kapitalo pakankamumo reikalavimų, būtų kilusi grėsmė banko stabilumui, gyvybingumui ir patrauklumui rinkoje, o tai galų gale būtų turėję įtakos galimybei jį parduoti geromis finansinėmis sąlygomis.

(44) Latvija taip pat pateikia priešingos padėties scenarijų, pagal kurį antroji priemonė nebūtų įgyvendinama. Pagal šį priešingos padėties scenarijų rekomenduojamas kapitalo pakankamumo rodiklis būtų buvęs nepasiektas, nes kapitalo pakankamumas 2013 m. gruodžio 31 d. būtų buvęs mažesnis už 9,3 %, o reikalaujamas minimalus jo dydis yra 10 %.

(45) Latvija taip pat tvirtina, kad alternatyvių priemonių, kuriomis būtų galima sustiprinti banko „Citadele“ kapitalo pakankamumą (pavyzdžiui, padidinti kapitalą arba suteikti naujų subordinuotųjų paskolų), taikyti nebuvo galima. Tiksliau, ji nurodo, kad 2013 m. bankas „Citadele“ nebūtų galėjęs iš trečiųjų šalių investuotojų gauti subordinuotųjų paskolų, nes Latvijos valdžios institucijos buvo įsipareigojusios per trumpą laikotarpį (t. y. iki 2014 m. gruodžio 31 d.) parduoti banko „Citadele“. Netikrumas dėl galimo pirkėjo ir jo būsimos strategijos būtų skatinęs subordinuotosios paskolos teikėjus reikalauti visoms jų bankui „Citadele“ suteiktoms subordinuotosioms paskoloms nustatyti galimybę pasinaudoti pasirinkimo parduoti sandoriu (kontrolės pasikeitimo sąlyga). ([24]) Praktiškai tai būtų reiškę, kad faktinis šių subordinuotųjų paskolų terminas paskolų suteikimo metu būtų laikytas trumpesniu negu penkeri metai, taigi paskolos nebūtų atitikusios 2 lygio kapitalo kriterijų.

(46) Atsakydama į Komisijos prašymą informuoti, ar Latvija kreipėsi į ERPB dėl galimybės pratęsti bankui „Citadele“ suteiktų subordinuotųjų paskolų terminą, Latvijos valdžios institucijos 2014 m. birželio 23 d. pateikė informaciją. Šia informacija patvirtino, kad prieš suteikdamos antrąją priemonę jos nesikreipė į ERPB su pasiūlymu pratęsti suteiktų subordinuotųjų paskolų terminą. Kartu pakartojo, kad antrąją priemonę reikėjo patvirtinti siekiant išvengti pavojaus, kad bankui „Citadele“ gali nepavykti įgyvendinti naujų, griežtesnių kapitalo reikalavimų.

(47) Latvija tvirtina, kad nedelsdama turėjo pratęsti banko „Citadele“ subordinuotosios skolos terminą ir kad ji nesiderėjo dėl panašaus subordinuotosios skolos ERPB termino pratęsimo.

(48) Latvija tvirtina, kad šiuo atžvilgiu priimdama savo sprendimą vadovavosi trimis dalykais:

a) Buvo būtina veiksmingai pašalinti grėsmę, kad gali būti pažeisti naujieji kapitalo reikalavimai. Bankas „Citadele“ apskaičiavo kvalifikuotojo 2 lygio kapitalo poreikį ir padarė išvadą, kad kitaip negu pagal antrąją priemonę, pagal kurią terminas būtų pratęstas 18 mėnesių, visais atvejais norint pakeisti subordinuotosios skolos, kurios viena šalis yra ERPB, terminą, jį būtų reikėję pratęsti daug ilgesniam laikotarpiui. Šis skirtumas susidarė dėl to, kad pagrindinė tos paskolos dalis buvo mažesnė, todėl jos poveikis banko „Citadele“ kapitalo pozicijai būtų buvęs daug mažesnis. Latvija taip pat nurodo, kad norint pratęsti subordinuotąją ERPB paskolą, su ERPB būtų reikėję dėl to derėtis. Be to, atsižvelgiant į reglamentuojančios teisės skirtumus ir bendrą teisinę struktūrą, kurią reikėtų sukurti norint pratęsti subordinuotąją paskolą, kurios viena šalis yra ERPB, ir vien tik Latvijai tenkančią subordinuotosios skolos dalį, būtų tekę atlikti painias teisines procedūras.

b) Latvija pabrėžia, kad pratęsimo metu ji taip pat manė, kad dėl subordinuotosios skolos ERPB termino pratęsimo „Citadele“ būtų sudėtingiau parduoti, nes parduodant galiotų daugiau tarpusavyje susijusių sutarčių dėl subordinuotosios skolos. Jos manymu, tai apsunkintų banko „Citadele“ pardavimą, nes gali būti, kad tai paveiktų atitinkamas sandorio užbaigimo sąlygas ir dėl to išaugtų atitinkamos sandorio išlaidos.

c) Latvija dar pažymi, jog gali būti, kad dėl savo statuso banko „Citadele“ atžvilgiu ERPB būtų buvę sudėtingiau nuspręsti leisti pratęsti terminą. 2014 m. birželio 23 d. rašte ji nurodo, jog yra tvirtai įsitikinusi, kad iš esmės ERPB būtų linkęs sutikti, kad atitinkamos priemonės terminas būtų pratęstas. Tačiau ji taip pat pripažįsta, kad ERPB pozicija skiriasi nuo Latvijos tuo, kad Latvija yra pagrindinė banko „Citadele“ akcininkė, todėl ji gali daryti lemiamą poveikį pardavimo procesui ir su pasiūlymus pateikusiais pirkėjais derėtis dėl įvairių subordinuotųjų paskolų apmokėjimo galimybių. Todėl Latvija pripažino, kad dėl negalėjimo pakankamai kontroliuoti banko „Citadele“ pardavimo ERPB galėjo nenorėti pratęsti atitinkamos paskolos termino arba bet kuriuo atveju būtų tekę pradėti ilgas derybas.

5.3. **Dėl bankui „Reverta“ suteiktos likvidumo paramos apie ją nepranešus (trečiosios priemonės)**

(49) Latvija ir bankas „Reverta“ pripažįsta, kad nuo 2010 m. gruodžio mėn. Latvijos PAREX bankui (o vėliau „Reverta“) suteikta likvidumo parama viršija galutinio sprendimo dėl PAREX 55 konstatuojamojoje dalyje nustatytą leidžiamą likvidumo paramos ribą. Sprendime pradėti procedūrą nurodyta, kad iki 2013 m. gruodžio 31 d. bankui „Reverta“ suteikta likvidumo parama sudarė 362,52 mln. LVL ir 55,52 mln. LVL viršijo 307 mln. LVL likvidumo paramos ribą, nustatytą „nepalankiausių sąlygų“ scenarijui.

([24]) T. y. suteikti subordinuotosios skolos vertybinių popierių turėtojui teisę reikalauti, kad tuo atveju, jeigu banko kontrolinį akcijų paketą turintys akcininkai po skolos vertybinių popierių išleidimo pasikeistų, bankas išpirktų savo skolos vertybinius popierius.

(50) Latvija tvirtina, kad Komisija galutiniame sprendime dėl PAREX iš pradžių leido PAREX bankui suteiktą 218,7 mln. LVL likvidumo paramą konvertuoti į kapitalą. Suma, kurią ketinta konvertuoti, vėliau sprendimą iš dalies pakeitus sumažinta iki 118,7 mln. LVL. Jeigu 118,7 mln. LVL likvidumo parama būtų buvusi konvertuota į kapitalą, tada likvidumo parama būtų sumažėjusi ir būtų atitikusi leidžiamus apribojimus. Tačiau tik 49,5 mln. LVL iš 118,7 mln. LVL likvidumo paramos buvo faktiškai konvertuoti į kapitalą. Latvija nurodo, kad tai buvo pagrindinė priežastis, dėl kurios likvidumo parama viršijo ribą.

(51) Latvija dar tvirtina, kad likvidumo parama viršijo ribą dėl to, kad grynųjų pinigų srautas buvo lėtesnis, palyginti su grynųjų pinigų srauto tempais, kurie buvo numatyti priimant galutinį sprendimą dėl PAREX. Blogi skolininkai delsė mokėti, todėl pinigų susigrąžinimas užtruko beveik dvejais metais ilgiau. Latvija mano, kad šis reiškinys yra laikinas, ir tikisi, kad 2015–2016 m. likvidumo parama ribos nebeviršys.

(52) Vis dėlto Latvija ir bankas „Reverta“ pripažįsta, jog nukrypo nuo leidžiamo pagalbos dydžio ribų, nes priėmus sprendimą dėl įsipareigojimų pakeitimo patyrė sunkumų tinkamai paskirstydama valstybės pagalbą tarp leidžiamos likvidumo paramos ir kapitalo įnašų.

(53) Latvijos valdžios institucijos taip pat paaiškina, kad jeigu PAREX banko (dabartinio banko „Reverta“) veiklos licencija būtų buvusi palikta galioti, Latvija būtų turėjusi skirti didesnę kapitalo injekciją į PAREX banką, negu numatyta iš pradžių (iš tikrųjų minimalus kapitalo poreikis pagal mokumo taisykles buvo didesnis už maksimalią paramą kapitalui, 218,7 mln. LVL, kuri buvo leista pagal galutinį sprendimą dėl PAREX). Pagal pradinį Komisijai pateiktą restruktūrizavimo planą ekonominė vertė, gauta pardavus turtą ir konvertavus 218,7 mln. LVL, būtų buvusi nepakankama tam, kad PAREX bankas (bankas „Reverta“) atitiktų teisės aktuose nustatytus kapitalo pakankamumo reikalavimus.

(54) Todėl jeigu veiklos licencija būtų buvusi palikta galioti, PAREX bankui (bankui „Reverta“) būtų reikėję papildomo kapitalo. Panaikinus banko veiklos licenciją papildomos pagalbos dydis sumažėjo iki sumos, reikalingos veiklos nutraukimo procesui įvykdyti.

(55) Pasak Latvijos, po 2011 m. gruodžio 31 d. likvidumo paramos daugiau nebereikėjo konvertuoti į kapitalą, nes banko „Reverta“ veiklos licencija buvo panaikinta. Latvija apie savo planą nebekonvertuoti likvidumo paramos į kapitalą Komisiją informavo po 2011 m. gruodžio 31 d., kai buvo keičiamasi informacija rengiantis priimti sprendimą dėl įsipareigojimų pakeitimo, tačiau ji nepatvirtino, kad ketina tai faktiškai padaryti, ir atskirai Komisijai nenurodė techninių nekonvertavimo padarinių ir Komisijos apie juos neinformavo. Visų pirma, Latvija nepaminėjo, kad dėl sprendimo likvidumo paramos nekonvertuoti į kapitalą lėšos, kurios jau buvo suteiktos kaip likvidumo parama, sumažės ne taip greitai, kaip buvo reikalaujama pagal galutinį sprendimą dėl PAREX.

(56) Kadangi iki 2011 m. gruodžio 31 d. tik 49,5 mln. LVL iš suteiktos likvidumo paramos buvo faktiškai konvertuota į kapitalą, o 69,2 mln. LVL likvidumo paramos nebuvo konvertuota į kapitalą, likvidumo paramos lygis išliko beveik tokia pat suma aukštesnis, negu buvo leidžiama.

(57) Pasak Latvijos, likvidumo paramos išlaikymas ir nekonvertavimas į kapitalą Latvijos valdžios institucijoms buvo mažiausiai apsunkinanti priemonė, kuria valstybės pagalba faktiškai sumažinta iki mažiausio būtino dydžio.

(58) Latvija ir bankas „Reverta“ patvirtina, kad bankui „Reverta“ nebereikia „naujų lėšų“. Kadangi į kapitalą konvertuota mažesnė likvidumo paramos suma, Latvija tikisi, kad bankas „Reverta“ iki 2014 m. pabaigos išlaikys [300–350] mln. LVL, iki 2015 m. pabaigos [250–300] mln. LVL, iki 2016 pabaigos ir 2017 m. (po banko „Reverta“ likvidavimo) [200–250] mln. LVL likvidumo paramos. Pasak Latvijos, ta likvidumo parama viršys iš pradžių leistą ribą, nes i) mažesnė likvidumo paramos dalis konvertuota į kapitalą ir ii) numatoma, kad iš banko „Reverta“ uždarymo bus gauta mažiau piniginių pajamų, negu iš pradžių planuota.

(59) Remdamasi nauja grynųjų pinigų prognoze, kurioje atsispindi turto susigrąžinimo sunkumai, Latvija numato, kad banko „Reverta“ likvidavimo proceso pabaigoje (2017 m. gruodžio 31 d.) kapitalo pozicija bus neigiama ir sudarys [250–300] mln. LVL.

5.4. **Dėl įsipareigojimo parduoti turto valdymo padalinį (ketvirtosios priemonės)**

(60) Banko „Citadele“ pardavimo procesą Latvija pradėjo 2011 m., laikydamasi galutiniame sprendime dėl PAREX įtvirtintų įsipareigojimų. Pirmasis bandymas parduoti vyko konsultuojant įmonei „Nomura International“, bet dėl neramumų euro zonoje, kuriuos sukėlė Graikiją ištikusi ekonomikos ir finansų krizė, taip pat dėl bankų „Snoras“ ir „Krajbanka“ žlugimo Lietuvoje ir Latvijoje, šis bandymas buvo nesėkmingas.

(61) Be to, 2013 m. vasario mėn. Latvija nepriklausomiems ekspertams […] užsakė atlikti specialų tyrimą, *inter alia*, apie tai, kokį poveikį padarys turto valdymo padalinio pardavimas pagal prisiimtus įsipareigojimus nustatytą datą. Ekspertas nurodė, kad dviejų atskirų bendrovių (turto valdymo padalinio ir likusios banko „Citadele“ dalies) vertė yra mažesnė negu viso banko „Citadele“ vertė. Dėl to nuo banko „Citadele“ atskyrus turto valdymo padalinį, sumažėtų banko buhalterinė vertė, todėl tai pakenktų akcininkų turimų akcijų vertei. Ekspertas įvairiomis prognozėmis parodė, kad be turto valdymo padalinio banko „veiklos pelnas sumažėtų, […]“ ir kad jo […] pablogėtų.

(62) Pasak Latvijos, remiantis eksperto tyrimu, turto valdymo padalinio pardavimas 2013 m. atskirai nuo likusios banko „Citadele“ dalies būtų pablogines „Citadele“ gyvybingumą, taigi ir jo patrauklumą rinkoje. Tai būtų labai sumažinę banko galimybes pritraukti privačius rinkos dalyvius, kad šie investuotų į banką „Citadele“ už priimtiną kainą. Todėl antrasis banko „Citadele“ pardavimo etapas pradėtas 2013 m., padedant išorės konsultantams „Société Générale“ ir „Linklaters LLP“. Šiuo metu svarstomi du pardavimo metodai: susijungimo ir įsigijimo sandoris (angl. M&A) arba pradinis viešas akcijų platinimas (angl. IPO).

5.5. **Latvijos siūlomos kompensacinės priemonės**

(63) Siekdama užtikrinti, kad papildomos pagalbos priemonės, kurias Latvija suteikė bankams PAREX, „Citadele“ ir „Reverta“ pirmąja, antrąja ir trečiąja priemonėmis, taip pat tai, kad nepavyko parduoti „Citadele“ turto valdymo padalinio iki tos datos, iki kurios buvo įsipareigota tai padaryti (ketvirtoji priemonė), būtų suderinama su vidaus rinka pagal Sąjungos valstybės pagalbos taisykles, Latvija pasiūlė keletą kompensacinių priemonių, kurios išdėstytos 64–73 konstatuojamosiose dalyse.

5.5.1. *Banko „Citadele“ ir turto valdymo padalinio pardavimo terminas*

(64) Latvija ir bankas „Citadele“ įsipareigoja visomis išgalėmis stengtis kuo greičiau ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip iki […] įpareigojančių pasiūlymų dėl visos Latvijos Respublikos turimos banko „Citadele“ (įskaitant turto valdymo padalinį) kapitalo dalies pardavimo. Pardavimas turi būti baigtas ne vėliau kaip […]. Latvijos Respublikai (ir jos konsultantui) leidžiama pačiai nuspręsti dėl tinkamos sandorio struktūros ir sąlygų (pavyzdžiui, ar pasirinkti pardavimo sandorį, ar IPO), bet Latvijos Respublika visą turimą banko „Citadele“ kapitalo dalį turi parduoti ne vėliau kaip iki […]. Pasirinkus IPO būdą, Latvijos Respublika įsipareigoja su FCMC suderinti privalomą prospektą iki […].

(65) Latvija ir bankas „Citadele“ taip pat įsipareigoja paskirti pardavimo patikėtinį, jeigu iki […] nebus gauta jokių įpareigojančių pasiūlymų arba jeigu, tam pačiam tikslui pasirinkus IPO būdą, su FCMC nebus suderintas joks prospektas. Tokiu atveju Latvijos Respublika imsis reikiamų priemonių ir užtikrins, kad pardavimo patikėtinis būtų paskirtas ir pradėtų dirbti nuo […]. Yra suprantama, kad finansinis banko „Citadele“ pardavimo konsultantas taip pat gali būti paskirtas pardavimo patikėtiniu nuo […]. Jeigu bus paskirtas pardavimo patikėtinis, Latvija ir „Citadele“ įsipareigoja priimti visas šalis įpareigojančius ir neatšaukiamus pasiūlymus iki […] ir sudaryti įpareigojantį ir neatšaukiamą susitarimą dėl visos Latvijos Respublikos turimos banko „Citadele“ kapitalo dalies pardavimo iki […], kuris turi būti baigtas vykdyti ne vėliau kaip iki […].

(66) Latvija ir „Citadele“ taip pat įsipareigoja, kad nuo […] „Citadele“ bus […] nauja bendrovė, o likusioji „Citadele“ dalis bus […], jeigu Latvijos Respublika iki […] nesudarys įpareigojančio ir neatšaukiamo susitarimo, kuriame būtų numatyta visos Latvijos Respublikos turimos „Citadele“ kapitalo dalies pardavimą baigti iki […], arba jeigu IPO būdu Latvijos Respublika negalės parduoti visos turimos „Citadele“ kapitalo dalies iki […].

(67) Latvija ir bankas „Citadele“ įsipareigoja užbaigti visos Latvijos Respublikos turimos banko „Citadele“ kapitalo dalies pardavimo ir pirkimo sandorį iki […]. Jeigu šios kapitalo dalies pardavimas nebus baigtas iki […], jie įsipareigoja, kad bankas „Citadele“ bus […] nauja įmonė, o likusi banko „Citadele“ veiklos dalis bus […].

(68) Jeigu bankas „Citadele“ bus […] bet kuriuo iš 64–67 konstatuojamosiose dalyse nurodytų atvejų, bet kurią banko „Citadele“ veiklos dalį, kuri domins trečiąsias šalis, Latvijos Respublika ir (arba) bankas „Citadele“ gali parduoti ir perduoti tokiai trečiajai šaliai (nepažeidžiant […] principų ir neteikiant naujos valstybės pagalbos).

5.5.2. *Tolesnis įnašų į įstatinį kapitalą mažinimas*

(69) Dėl banko „Reverta“, sprendimu dėl įsipareigojimų pakeitimo leista konvertuoti į kapitalą 118,7 mln. LVL valstybės indėlių ir palūkanų (likvidumo paramos). Kadangi iki šiol į kapitalą konvertuota tik 49,5 mln. LVL likvidumo paramos, Latvija siūlo nedelsiant ir visam laikui sumažinti maksimalią bendrą kapitalo sumą, kurią Latvija gali skirti bankui „Reverta“, nuo 118,7 mln. LVL iki 49,5 mln. LVL.

5.5.3. *Įsipareigojimas griežtinti dalijimosi išlaidomis priemones, uždraudžiant visus pinigų srautus banko „Reverta“ perimtiems subordinuotiesiems kreditoriams*

(70) Latvija pripažįsta, jog siekiant užtikrinti, kad pirmoji, antroji ir trečioji priemonės būtų suderinamos su vidaus rinka, reikalingos griežtesnės dalijimosi išlaidomis priemonės. Šiomis priemonėmis, *inter alia*, būtų užtikrinama, kad jokia trečioji šalis negalėtų pasinaudoti papildoma bankams „Reverta“ ir „Citadele“ teikiama valstybės pagalba.

(71) Tuo tikslu Latvija įsipareigoja griežtinti ankstesnius įsipareigojimus dalytis išlaidomis buvusiems pagrindiniams PAREX banko, jo filialų akcininkams ir kitiems kreditoriams (toliau – perimti subordinuotieji kreditoriai), kurie yra suteikę subordinuotąsias paskolas (toliau – perimtos subordinuotosios paskolos) taikant gelbėjimo privačiomis lėšomis sąlygas.

(72) Bankas „Reverta“ viršijo likvidumo paramos ribą, kuri buvo leista galutiniame sprendime dėl PAREX, iš dalies dėl to, kad turėjo mokėti palūkanas už perimtas subordinuotąsias paskolas. Jeigu bankas „Reverta“ tų palūkanų nebūtų mokėjęs arba jeigu perimtos subordinuotosios paskolos būtų buvusios nurašytos iš karto, kai tik buvo priimtas galutinis sprendimas dėl PAREX, Latvijai galbūt nebūtų tekę įgyvendinti pirmosios, antrosios ir trečiosios priemonių tokia apimtimi, kokia jos buvo faktiškai įgyvendintos.

(73) Atsižvelgdama į tai, Latvija siūlo tiksliau išdėstyti ir sugriežtinti savo įsipareigojimus dėl pagrindinės skolos dalies ir palūkanų, mokėtinų už perimtas subordinuotąsias paskolas, taip:

a) bankai „Citadele“ ir „Reverta“ (buvęs PAREX bankas) ir jų susijusios įmonės jokiems subordinuotosios skolos vertybinių popierių turėtojams arba akcininkams, kurie griežtąja prasme nėra Latvijos valstybė arba ERPB, nemoka jokių palūkanų, dividendų ar atkarpų už esamas kapitalo priemones (įskaitant privilegijuotąsias akcijas, B klasės akcijas ir aukštesnio bei žemesnio už 2 lygio kapitalą lygio priemones) (nepaisant to, ar jų mokėjimo terminas jau sukako, ar sumos dar kaupiasi) ir nesinaudoja jokiomis su jomis susijusiomis pirkimo pasirinkimo sandorio teisėmis tol, kol ir jeigu bankams „Reverta“ ir (arba) „Citadele“ suteikta valstybės pagalba nebus iki galo grąžinta ir jeigu neatsiras teisinio įpareigojimo tai padaryti. Tuos teisinius įpareigojimus, kurių yra, Latvija įsipareigoja kuo greičiau įvykdyti (bet kuriuo atveju ne vėliau kaip iki 2015 m. balandžio 30 d.).

b) Latvija taip pat įsipareigoja negrąžinti jokios negrąžintos perimtų subordinuotųjų paskolų dalies (pagrindinės dalies) (jeigu ir tol, kol valstybės pagalba bankams „Reverta“ ir (arba) „Citadele“ nebus iki galo grąžinta):

   i) kuriai taikomas privalomas nurodymas, kad jokie perimtų subordinuotųjų paskolų mokėjimai neskaičiuojami ir nemokami;

   ii) kuri buvo konvertuota į 1 lygio kapitalą be balsavimo teisių arba

   iii) nurašyta;

   tiek, kiek tai yra reikalinga neigiamai grynajai banko „Reverta“ turto vertei padengti, ir su sąlyga, kad tam bus turimas teisinis pagrindas.

c) Latvija įsipareigos imtis visų reikalingų priemonių ir užtikrins, kad visos teisinės nuostatos, reikalingos pirmiau išvardytiems įsipareigojimams vykdyti, būtų priimtos ne vėliau kaip iki 2015 m. balandžio 30 d.

5.6. **Latvijos atsakymas į trečiosios šalies pastabas**

(74) 2014 m. birželio 6 d. Latvija pateikė atsakymą į Komisijos gautas trečiosios šalies pastabas. Latvija tvirtina, kad pastabose išdėstyti kaltinimai yra nepagrįsti ir sprendimui pradėti procedūrą nėra svarbūs. Latvija atmeta trečiosios šalies kaltinimus ir prašo, kad Komisija į juos neatsižvelgtų.

6. ĮVERTINIMAS

6.1. Valstybės pagalbos buvimas pagal naujas priemones

(75) Pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį „valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai“.

(76) Kad priemonė būtų laikoma valstybės pagalba, ji turi atitikti visas šias sąlygas: a) priemonė turi būti finansuojama iš valstybinių išteklių; b) ji turi suteikti atrankųjį pranašumą, nes ja gali būti palaikomos tam tikros įmonės arba tam tikrų prekių gamyba; c) priemonė turi iškraipyti konkurenciją arba kelti tokią grėsmę ir turi būti pavojus, kad ji gali daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

6.1.1. *Pirmoji priemonė*

(77) Tai, kad suteikdama subordinuotąsias paskolas Latvija teikė PAREX bankui valstybės pagalbą, nustatyta pirmajame sanavimo sprendime, kuriame Komisija patvirtino, kad penkeriems metams suteikiama subordinuotoji paskola yra suderinama pagalbos priemonė. Komisija tuo metu nusprendė, kad rinkos ekonomikos investuotojas subordinuotosios paskolos penkeriems metams nebūtų suteikęs. ([25])

(78) Subordinuotosios paskolos, kurias Latvija faktiškai suteikė PAREX bankui, buvo identiškos priemonei, kurią Komisija patvirtino, išskyrus tai, kad jų terminas buvo ilgesnis, dėl to PAREX bankas įgijo papildomo pranašumo.

(79) Subordinuotoji skola, kurios terminas yra septyneri metai, paskolos gavėjui suteiktų didesnį pranašumą negu subordinuotoji skola, kurios terminas yra penkeri metai, nes didėjant investicijos trukmei investuotojo patiriama atitinkamos investicijos rizika auga. Kai buvo suteikta septynerių metų subordinuotoji paskola, tikimybė, kad rinkos ekonomikos investuotojas būtų suteikęs tokio ilgesnio termino subordinuotąją paskolą, tapo dar mažesnė negu tuo atveju, kai skolos terminas būtų penkeri metai. Todėl dėl ilgesnio subordinuotosios skolos termino PAREX bankas įgijo papildomą pranašumą, palyginti su tos formos subordinuotąja paskola, kokia buvo patvirtina sanavimo sprendimuose ir galutiniame sprendime dėl PAREX. Kadangi visos kitos sąlygos, kurios yra reikalingos tam, kad priemonė būtų valstybės pagalba, jau buvo nustatytos pirmajame sanavimo sprendime, pirmoji priemonė yra valstybės pagalba.

6.1.2. *Antroji priemonė*

(80) 2013 m. birželio 27 d. Latvija pratęsė bankui „Citadele“ suteiktų 37 mln. LVL vertės subordinuotųjų paskolų dalies terminą dar 18 mėnesių (iš 45 mln. LVL, kuriuos Latvija tuo metu buvo iš viso suteikusi).

(81) Kadangi daugiau argumentų nepateikta, sprendime pradėti procedūrą Komisija įvertino, kad rinkos ekonomikos investuotojas termino taip nebūtų pratęsęs, nes dėl to kilo papildomos rizikos, palyginti su ankstesne subordinuotųjų paskolų forma. Todėl Komisija laikėsi nuomonės, kad dėl ilgesnio subordinuotosios skolos termino valstybė bankui „Citadele“ suteikė papildomą pranašumą, palyginti su tos formos subordinuotąja paskola, kokia buvo patvirtina sanavimo sprendimuose ir galutiniame sprendime dėl PAREX, taigi ir papildomą pagalbą.

(82) Latvija teigė, kad rinkos investuotojas būtų racionaliai pasirinkęs imtis specialių priemonių, kad išsaugotų banko kapitalo pakankamumą ir savo investicijos vertę. Todėl ji tvirtina, kad iš esmės antrąja priemone bankui „Citadele“ jokio pranašumo nebuvo suteikta, nes papildoma suteikta pagalba atitiko rinkos ekonomikos dalyvio principą.

(83) Komisija neneigia, kad rinkos ekonomikos dalyvio principas yra taikytinas tokiam sandoriui, koks sudarytas antrąja priemone. Tačiau ji primena, kad Sąjungos teismai pabrėžė, kad jei vykstant administracinei procedūrai valstybė narė nurodo minėtą kriterijų, esant abejonių, ji privalo nedviprasmiškai ir remdamasi objektyvia bei patikrinama informacija įrodyti, kad priemonės ėmėsi veikdama kaip akcininkė ir kad šiuo aspektu, be kita ko,

([25]) Žr. pirmojo sanavimo sprendimo 40 konstatuojamąją dalį.

gali būti reikalaujama informacijos, iš kurios paaiškėtų, kad šis sprendimas grindžiamas ekonominiais vertinimais, kurie šiomis aplinkybėmis būtų panašūs į racionalaus privataus investuotojo, esančio kaip galima panašesnėje į minėtos valstybės narės padėtyje, vertinimus prieš atliekant minėtą investiciją, siekiant nustatyti tokios investicijos pelningumą ateityje ([26]).

(84) Tuo remdamasi Komisija laikosi nuomonės, kad Latvijos teiginys, jog ji veikė laikydamasi rinkos ekonomikos dalyvio principo, yra nepagrįstas argumentais ir išsamia analize.

(85) Pirma, Komisijai nepateikta jokių įrodymų, kad Latvija, priimdama sprendimą įgyvendinti antrąją priemonę, atliko savo investicijos į banko „Citadele“ vertinimą. Veikdamas kaip akcininkas, rinkos investuotojas būtų nustatęs banko „Citadele“ ir savo investicijos tame banke dabartinę vertę prieš antrosios priemonės įgyvendinimą (taigi, be priemonės) ir ją įgyvendinus ir būtų palyginęs šias dvi vertes. Komisija mano, kad pelno siekiantis rinkos investuotojas pirmiausia būtų nustatęs dabartinę savo investicijos banke vertę, o tada būtų įsitikinęs, ar tos investicijos dabartinė vertė būtų išsaugota, jeigu subordinuotųjų paskolų terminas būtų papildomai pratęstas. Jeigu atlikęs tokią analizę matytų, kad vertę būtų galima išsaugoti ar net padidinti, tada pelno siekiantis rinkos investuotojas žengtų antrą žingsnį ir palygintų vertės išsaugojimo (arba net padidinimo) alternatyviąsias sąnaudas ir verčių skirtumus.

(86) Jeigu Latvija būtų atlikusi tokią analizę, būtų įrodžiusi, kad termino pratęsimas buvo veiksminga bent jau investicijos vertės išsaugojimo priemonė, o tada būtų įrodžiusi, kad alternatyviosios tokios priemonės sąnaudos buvo mažesnės už vertės padidėjimą. Tik tada, jeigu alternatyviosios papildomo pratęsimo sąnaudos būtų mažesnės už įgyvendinus antrąją priemonę išsaugotą vertę, Komisija galėtų pripažinti, kad Latvijos veiksmai atitinka rinkos ekonomikos dalyvio principą. Tačiau Latvija nepateikė nei lygiagrečiai atlikto investicijos vertės vertinimo, nei analizės, iš kurios būtų matyti, kad alternatyviosios papildomo termino suteikimo sąnaudos buvo mažesnės už įgyvendinant antrąją priemonę išsaugotą vertę.

(87) Dėl šios priežasties Komisija laikosi nuomonės, kad negalima daryti išvados, jog antroji priemonė atitinka rinkos ekonomikos dalyvio, kurio padėtis yra panaši į 2013 m. birželio mėn. Latvijos padėtį, elgseną.

(88) Antra, bet kuriuo atveju, pagal įtvirtintus principus, kuriais remiantis taikomas rinkos ekonomikos dalyvio principas, reikalaujama palyginti racionalaus privataus investuotojo elgseną ir valstybės narės elgseną ku panašesniu atveju ([27]). Taigi, nustatydama savo investicijos į banką „Citadele“ vertę, Latvija būtų turėjusi atsižvelgti į įsipareigojimus dėl banko „Citadele“ pardavimo, nustatytus galutiniame sprendime dėl PAREX. 2013 m. birželio mėn., tuo metu, kai buvo įgyvendinama antroji priemonė, tarp šių įsipareigojimų buvo įtraukta prievolė banką „Citadele“ parduoti iki 2014 m. gruodžio 31 d., taip pat banką „Citadele“ parduoti be turto valdymo padalinio (nes turto valdymo padalinio nepardavus iki 2013 m. birželio 30 d., jis turėjo būti parduotas atskirai). Atsižvelgiant į tai, kad iki 2013 m. birželio 27 d., kai terminą buvo leista pratęsti, nebuvo rasta nė vieno turto valdymo padalinio pirkėjo, privatus investuotojas būtų padaręs išvadą, kad turto valdymo padalinio kartu su banku „Citadele“ nebus įmanoma parduoti iki galutiniame sprendime dėl PAREX nustatyto 2013 m. birželio 30 d. termino ir kad dėl to šiuos subjektus reikės parduoti atskirai.

(89) Be to, privatus banko akcininkas, atsidūręs padėtyje, kuo panašesnėje į valstybės narės padėtį, nebūtų turėjęs pagrindo daryti prielaidai, kad šių įsipareigojimų bus leista nevykdyti arba jų vykdymas bus atidėtas, nes tokių pakeitimų Komisijos nebuvo prašyta patvirtinti. Todėl nustatant investicijos 2013 m. birželio mėn. vertę nebuvo galima turėti jokių lūkesčių, kad šie įsipareigojimai bus nesvarbūs, nes nebuvo galima daryti prielaidos, kad Komisija patvirtins kurių nors įsipareigojimų pakeitimus iki termino, iki kurio Latvija buvo įsipareigojusi juos įvykdyti.

(90) Todėl norint nuspręsti, ar leisti pratęsti terminą, prie parametrų, pagal kuriuos reikia vertinti Latvijos investicijos į banką „Citadelę“ 2013 m. birželio mėn. vertę, reikia priskirti galutiniame sprendime dėl PAREX įtvirtintus įsipareigojimus. Latvija nepateikė įrodymų, kad atsižvelgė į visus šiuos parametrus arba kad tuo metu jos investicijos vertė, apskaičiuota atsižvelgus į šiuos parametrus, buvo didesnė už alternatyviąsias termino pratęsimo sąnaudas.

([26]) Sprendimo *Komisija prieš EDF*, C-124/10 P, ECLI: ES: C: 2012:318, 82 ir 84 punktai.
([27]) Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Italija prieš Komisiją*, 303/88, ECLI:ES:C:1991:136, 20 punktą.

Taip pat ir dėl šios priežasties Komisija mano, kad negalima daryti išvados, jog antroji priemonė atitinka rinkos ekonomikos dalyvio, kurio padėtis yra panaši į 2013 m. birželio mėn. Latvijos padėtį, elgseną.

(91) Trečia, net jei Latvija būtų atlikusi pakankamai išsamią antrosios priemonės, kaip priemonės savo investicijos į banką „Citadele“ 2013 m. birželio mėn. vertei išsaugoti, analizę ir net jeigu ji būtų šioje analizėje atsižvelgusi į apribojimus, susijusius su numatytu banko „Citadele“ pardavimu ir turto valdymo padalinio pardavimu atskirai nuo banko „Citadele“, į kuriuos rinkos ekonomikos dalyvis būtų atsižvelgęs, Latvijos argumentai dėl antrosios priemonės sąnaudų ir ta priemone esą išsaugotos investicijos į banką „Citadele“ vertės yra nepatikimi.

(92) Kita vertus, nors Latvija teigia, kad dėl antrosios priemonės valstybė nepatyrė jokių sąnaudų, šis teiginys nėra pagrįstas jokiais išsamesniais duomenimis arba įrodymais, kad tuo metu, kai buvo įgyvendinta antroji priemonė, Latvija būtų atlikusi sąnaudų vertinimą. Tokia alternatyviųjų sąnaudų ir kitokio pobūdžio antrosios priemonės sąnaudų analizė privačiam investuotojui, norinčiam racionaliai nuspręsti, ar pratęsti subordinuotosios paskolos terminą, būtų buvęs būtinas žingsnis. Kadangi sąnaudų įvertinimo nėra, Komisija daro išvadą, kad privatus investuotojas nebūtų galėjęs įvertinti, ar siekiant kuo didesnio pelno antrąją priemonę būtų tikslinga įgyvendinti.

(93) Kita vertus, nors Latvija teigia, kad antrąja priemone buvo išsaugota Latvijos investicijos į banką „Citadele“ vertė, šis argumentas nėra pagrįstas investicijos į banką „Citadele“, kurią valstybė narė turėjo 2013 m. birželio mėn., ypatumais. Komisija pažymi, kad pelno siekiančio investuotojo vertinimu dabartinė investicijos vertė priklauso nuo būsimo pajamų srauto iš tos investicijos (pavyzdžiui, dividendų) perspektyvų ir nuo tos investicijos kapitalo vertės tuo laiko momentu (šią vertę, pavyzdžiui, galima nustatyti pagal kainą, kurią pirkėjas mokėtų už akcininko investiciją tuo momentu, arba kainos, kurią pirkėjas už akcininko investiciją mokėtų ateityje, diskontuotą vertę). Iš visų Komisijos turimų rodiklių matyti, kad Latvijos investicijos į banką „Citadele“ 2013 m. birželio mėn. vertė buvo maža, jeigu iš viso buvo teigiama.

(94) Kalbant apie galimus būsimus pajamų srautus iš Latvijos investicijos į banką „Citadele“, nebuvo pateikta jokių įrodymų, kad 2013 m. birželio mėn. akcininkai būtų galėję tikėtis kuriuo nors metu artimiausioje ateityje iš „Citadele“ gauti dividendų. Jeigu privatus banko akcininkas, atsidūręs padėtyje, kuo panašesnėje į valstybės narės padėtį, būtų vertinęs pajamas iš dividendų paskirstymo, jis būtų atsižvelgęs į įsipareigojimą banką „Citadele“ parduoti iki 2014 m. gruodžio 31 d. Be to, atlikus 61 konstatuojamojoje dalyje nurodytą tyrimą buvo nustatyta, kad be turto valdymo padalinio „Citadele“ taptų nuostolingas, o padarius tokią išvadą viltys gauti kokių nors pajamų iš dividendų paskirstymo dar sumažėjo, turint galvoje, kad 2013 m. birželio 27 d. rinkos ekonomikos dalyvis būtų turėjęs daryti prielaidą, kad bankas „Citadele“ ir turto valdymo padalinys turės būti parduodami atskirai.

(95) Tuo metu, kai terminas buvo pratęstas, nebuvo jokių įrodymų, kad bankas „Citadele“ galės (turint galvoje numatomą pelną ir kapitalo pakankamumo rodiklį) skirstyti dividendus iki 2014 m. gruodžio 31 d., nes 10,3 % kapitalo pakankamumo rodiklis, kurį ketinta pasiekti iki 2013 m. gruodžio 31 d., tik šiek tiek viršytų būtiną minimalų 10 % kapitalo pakankamumo rodiklį ir būtų daug mažesnis už […] proc. kapitalo pakankamumo rodiklį, kurį rekomendavo FCMC esamai ir galimai banko „Citadele“ rizikai padengti. Todėl privatus investuotojas būtų atsižvelgęs į tai, kad 2013 m. birželio mėn. tikimybė, kad akcininkai gali tikėtis, jog bankas „Citadele“ artimiausioje ateityje skirstys kokius nors dividendus, buvo maža.

(96) Dėl Latvijos investicijos į banką „Citadele“ kapitalo vertės 2013 m. birželio mėn., iš Latvijos valdžios institucijų pateikto ir 61 konstatuojamojoje dalyje aptarto 2013 m. vasario mėn. parengto tyrimo matyti, kad turto valdymo padalinio pardavimas atskirai nuo banko „Citadele“ būtų neigiamai paveikęs banką „Citadele“. Privatus investuotojas, atsidūręs padėtyje, kuo panašesnėje į 2013 m. birželio mėn. Latvijos padėtį, būtų atsižvelgęs į tai, jog maždaug prieš keturis mėnesius nepriklausomas ekspertas nustatė, kad banko „Citadele“ pardavimo be turto valdymo padalinio vertė būtų mažesnė negu tada, jei abu subjektai būtų parduodami kartu. Todėl tam, kad privatus investuotojas pratęsdamas subordinuotųjų paskolų terminą prisiimtų papildomą riziką, jam būtų reikėję įtikinamų priežasčių – kuo didesnės pagal riziką įvertintos grąžos. Tačiau Latvija nepateikė jokių įrodymų, kad tokių įtikinamų priežasčių, dėl kurių rinkos ekonomikos dalyvis tuo metu būtų prisiėmęs papildomą riziką, yra. Net ir tada, jei terminas būtų pratęstas, nebuvo jokių įrodymų, kad bankas „Citadele“ be turto valdymo padalinio

būtų parduotas […], dėl to Komisija daro išvadą, kad 2013 m. birželio mėn. Latvija neturėjo […], kad jos investicija bus išsaugota, o tai […] įgyvendinti antrąją priemonę.

(97) Dėl šių priežasčių Komisija taip pat mano, kad negalima daryti išvados, jog antroji priemonė atitinka rinkos ekonomikos dalyvio, kurio padėtis panaši į 2013 m. birželio mėn. Latvijos padėtį, elgseną.

(98) Ketvirtas ir paskutinis dalykas, Komisija taip pat pažymi, kad ERPB, kuris, neskaičiuojant Latvijos valstybės, 2013 m. birželio mėn. buvo vienintelis banko „Citadele“ akcininkas, nepratęsė bankui „Citadele“ suteiktos subordinuotosios paskolos termino, o Latvija niekada nesikreipė į ERPB, kad aptartų jo dalyvavimą įgyvendinant antrąją priemonę, kaip paaiškinta 46–48 konstatuojamosiose dalyse. Tai, kad nė karto nebuvo bandyta aptarti galimybės pasidalyti antrosios priemonės sąnaudas, jeigu tą priemonę buvo ketinama taikyti siekiant išsaugoti investicijos į banką „Citadele“ vertę, yra dar vienas požymis, kad antroji priemonė neatitinka rinkos ekonomikos dalyvio principo reikalavimų.

(99) Dėl šio aspekto Komisija pirmiausia primena, kad, remiantis FCMC raštu, bankas „Citadele“ turėjo dešimt mėnesių (nuo 2013 m. kovo 1 d. iki gruodžio 31 d.), kad įvykdytų naująjį kapitalo pakankamumo reikalavimą. Į tai atsižvelgdama Komisija mano, kad pagrindinis akcininkas būtų išnaudojęs visą dešimties mėnesių laikotarpį, kad rastų tinkamą sprendimą, kaip įvykdyti naująjį kapitalo reikalavimą kuo mažesnėmis sąnaudomis. Latvija savo argumentu dėl banko „Citadele“ pardavimo palengvinimo nepaaiškina, kodėl antroji priemonė buvo patvirtina nesikreipus į banko „Citadele“ smulkųjį akcininką per keturis mėnesius nuo FCMC rašto gavimo, užuot geriau išnaudojus didesnę dešimties mėnesių laikotarpio dalį, kurią buvo galima išnaudoti.

(100) Be to, net jeigu tam, kad pratęsiant terminą dalyvautų ERPB, būtų reikėję taikyti kitokiomis savybėmis pasižyminčią priemonę negu antroji priemonė, Latvija nepateikia jokių įrodymų, kad ši kitokia priemonė, kurią įgyvendinant būtų dalyvavęs ERPB, būtų buvusi ne tokia veiksminga kaip antroji priemonė, arba kad dėl jos pagrindinis akcininkas būtų patyręs daugiau sąnaudų, palyginti su antrąja priemone.

(101) Dėl Latvijos argumento, kad tuo atveju, jeigu ERPB būtų pratęsęs savo subordinuotosios paskolos terminą, parduodant banką „Citadele“ būtų buvę patirta papildomų išlaidų, Latvijos valdžios institucijos nepateikė jokių įrodymų, kad dėl tokio pratęsimo iš tikrųjų būtų buvę patirta papildomų sąnaudų. Nebuvo atliktas joks banko „Citadele“ pardavimo įgyvendinus antrąją priemonę sąnaudų ir hipotetinio banko „Citadele“ pardavimo tuo atveju, jeigu pratęsiant terminą būtų dalyvavęs ERPB, palyginimo tyrimas, kuriuo būtų galima pagrįsti Latvijos argumentą dėl to, kad būtų buvę patirta papildomų sunkumų. Komisija mano, kad bet kuris privatus veiklos vykdytojas, svarstydamas, kaip išsaugoti savo investicijos į banką „Citadele“ vertę, galėtų bent jau remtis lygiagrečiai atliktu alternatyviųjų sąnaudų, kurių būtų patirta per pardavimo procesą tuo atveju, jeigu banko „Citadele“ smulkusis akcininkas būtų pratęsęs savo subordinuotosios paskolos bankui terminą, įvertinimu.

(102) Galiausiai, kaip minėta 48 konstatuojamosios dalies c punkte, Latvija paaiškina, jog yra įsitikinusi, kad ERPB būtų norėjęs pratęsti savo paskolų bankui „Citadele“ terminą. Tokiu atveju, net jeigu įsitraukus ERPB procedūros būtų tapusios sudėtingesnės, Komisija mano, kad privatus pagrindinis akcininkas, kuris svarstė galimybę pratęsti savo paties subordinuotosios paskolos bankui „Citadele“ terminą, būtų bent jau kreipęsis į smulkųjį akcininką, kuris taip pat buvo suteikęs subordinuotąją paskolą bankui „Citadele“ ir jo prašęs, kad jis i) pasidalytų papildomos pagalbos banko „Citadele“ išlaidomis pratęsdamas savo paskolų terminą arba ii) sudarytų kokį nors kitą susitarimą tiesiogiai su pagrindiniu akcininku dėl pagrindiniam akcininkui tenkančių antrosios priemonės išlaidų apmokėjimo. Atsižvelgdama į rinkos ekonomikos dalyvio principą Komisija negali sutikti, kad bendrovės pagrindinis akcininkas būtų sutikęs prisiimti visas visų tos bendrovės investicijų vertės išsaugojimo išlaidas ir būtų saugojęs smulkiojo akcininko investicijos vertę nė nesikreipdamas į jį su prašymu prisidėti ir savo įnašu.

(103) Atsižvelgiant į visus šiuos veiksnius, tai, kad nuo 2013 m. kovo 1 d. iki birželio 27 d. į ERPB nė sykio nebuvo kreiptasi, yra dar vienas požymis, kad antroji priemonė buvo įgyvendinta nesilaikant rinkos ekonomikos dalyvio principo reikalavimų.

(104) Dėl kiekvienos iš 85–103 konstatuojamosiose dalyse nurodytų priežasčių nebuvo vienareikšmiškai ir remiantis objektyviais ir patikrinamais faktais įrodyta, kad įgyvendindama antrąją priemonę valstybė narė veikė kaip privati akcininkė. Tokiomis aplinkybėmis Komisija negali pripažinti, kad įprastas rinkos sąlygas atitinkančiomis aplinkybėmis bankas „Citadele“ būtų galėjęs įgyti tokį pat pranašumą, kokį įgijo dėl antrąja priemone suteiktų valstybinių išteklių.

(105) Latvija antrąją priemonę skyrė bankui „Citadele“, kuris veikia ir veiks tarptautinei konkurencijai atvirose rinkose. Todėl bet koks valstybiniais ištekliais suteiktas pranašumas paveiks konkurenciją bankų sektoriuje ir darys įtaką Sąjungos vidaus prekybai. Be to, ši priemonė yra atranki, nes ja naudojasi tik bankas „Citadele“. Ji finansuojama iš valstybinių išteklių. Remiantis 45 konstatuojamojoje dalyje išdėstytu Latvijos paaiškinimu, 2013 m. birželio mėn. trečioji šalis – rinkos ekonomikos dalyvis į antrąją priemonę panašios priemonės nebūtų įgyvendinęs panašiomis sąlygomis. Todėl Komisija patvirtina ankstesnį, sprendime pradėti procedūrą išdėstytą pirminį vertinimą, kad antroji priemonė yra papildoma valstybės pagalba.

6.1.3. *Trečioji priemonė*

(106) Dėl bankui „Reverta“ suteiktos likvidumo paramos, iš pradžių ji buvo patvirtinta kaip pirmajame sanavimo sprendime patvirtintų suderinamų valstybės pagalbos priemonių dalis, kurią sudaro valstybės indėliai. Tuo metu Komisija pažymėjo, kad PAREX bankui trūksta likvidžių užtikrinimo priemonių ir kad Latvija padėjo piniginius indėlius, atsižvelgdama į banko likvidumo poreikius, nors nė vienas rinkos investuotojas, žinodamas apie trapią PAREX banko padėtį, likvidumo priemonių nenorėjo skirti. ([28])

(107) Priėmus galutinį sprendimą dėl PAREX (ir jį suskaidžius į gerą ir blogą bankus) likvidumo parama buvo pervesta bankams „Citadele“ ir „Reverta“. Pirmasis bankas jau visiškai grąžino jam tekusią likvidumo paramos dalį. Banko „Reverta“ buvo paprašyta sumažinti gautos likvidumo paramos sumas taip, kaip nurodyta 19 konstatuojamosios dalies c punkte. Tačiau „Reverta“ faktiškai suteiktos likvidumo paramos suma viršija net tas ribas, kurios galutiniame sprendime dėl PAREX buvo patvirtintos nepalankiausiam scenarijui. Papildoma likvidumo parama „Reverta“ suteikiama papildomo pranašumo, palyginti su sanavimo sprendimais ir galutiniu sprendimu dėl PAREX patvirtinta pagalba. Latvija netvirtino, kad suteikdama likvidumo paramą ji veikė kaip rinkos skolintojas ir nepateikė jokių faktų, kuriais remdamasi Komisija galėtų daryti išvadą, kad įprastas rinkos sąlygas atitinkančiomis aplinkybėmis bankas „Reverta“ galėtų įgyti tokį pat pranašumą, kokį įgijo dėl trečiąja priemone suteiktų valstybinių išteklių. Jokie kiti likvidumo paramos parametrai, išskyrus kiekybinius, nebuvo pakeisti, todėl Komisija daro išvadą, kad priemonė yra valstybės pagalba.

(108) Remiantis 106 ir 107 konstatuojamosiomis dalimis ir tuo, kad didesne likvidumo parama akivaizdžiai suteikiama papildomo pranašumo, palyginti su patvirtintomis pagalbos priemonėmis, ji yra papildoma pagalba (nes vis dar atitinka visus kitus Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje išdėstytus kriterijus).

6.2. **Naujos papildomos pagalbos suderinamumo teisinis pagrindas**

(109) Sutarties 107 straipsnio 3 dalies b punkte Komisijai suteikiami įgaliojimai nuspręsti, ar pagalba dera su vidaus rinka, jei ji skirta „kurios nors valstybės narės ekonomikos dideliems sutrikimams atitaisyti“.

(110) Atsižvelgiant į sisteminę PAREX banko svarbą (jis buvo vienas didžiausių Latvijos bankų) ir jo skolinimo Latvijos ekonomikai reikšmingumą tuo metu, kai buvo patvirtintos pagalbos priemonės, Komisija sutiko, kad nepašalinus banko patiriamų sunkumų būtų galėję kilti rimtų padarinių Latvijos ekonomikai.

(111) Todėl sanavimo sprendimuose ir galutiniame sprendime dėl PAREX pagalbos priemonės, patvirtintos PAREX bankui, buvo vertinamos pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies b punktą, taip pat pagal komunikatus, kurie buvo priimti dėl finansų krizės ir galiojo tuo metu, kai buvo suteikta pagalba ([29]).

([28]) Žr. pirmojo sanavimo sprendimo 41 konstatuojamąją dalį.

([29]) Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos taisyklių taikymas finansų įstaigoms skirtoms priemonėms dėl dabartinės pasaulinės finansų krizės“ (2008 m. bankų komunikatas) (OL C 270, 2008 10 25, p. 8), Komisijos komunikatas „Finansų įstaigų kapitalo atkūrimas esant dabartinei finansų krizei: pagalbos apribojimas iki mažiausios būtinos sumos ir apsaugos priemonės nuo netinkamo konkurencijos iškraipymo“ (Kapitalo atkūrimo komunikatas) (OL C 10, 2009 1 15, p. 2), Komisijos komunikatas dėl sumažėjusios vertės turto tvarkymo Bendrijos bankų sektoriuje (Sumažėjusios vertės turto komunikatas) (OL C 72, 2009 3 26, p. 1) ir Komunikatas dėl finansų sektoriaus gyvybingumo atkūrimo ir restruktūrizavimo priemonių vertinimo pagal valstybės pagalbos taisykles dabartinės krizės sąlygomis (Restruktūrizavimo komunikatas) (OL C 195, 2009 8 19, p. 9).

(112) Komisija mano, kad tas pats teisinis pagrindas galioja ir papildomai pagalbai, suteiktai pirmąja ir antrąja priemonėmis, atsižvelgiant į jų įgyvendinimo laiką ir panašumą į patvirtintas pagalbos priemones.

(113) Dėl trečiosios priemonės, Komisija turi įvertinti jos suderinamumą remdamasi 2013 m. Bankų komunikate ([30]) išdėstytais atnaujintais kriterijais. Iš tikrųjų bet kuri pagalba, kuri visa arba kurios dalis yra suteikiama be Komisijos leidimo (ir taip pažeidžiant Sutarties 108 straipsnio 3 dalį), nuo 2013 m. Bankų komunikato paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dienos turi būti vertinama pagal tą komunikatą. Kadangi trečioji priemonė buvo ištisai taikoma nuo 2011 m. iki dabar, galima daryti išvadą, kad pagalba iš dalies buvo suteikta po 2013 m. rugpjūčio 1 d., 2013 m. Bankų komunikato paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dienos.

6.3. **Pagalbos suderinamumas su vidaus rinka**

6.3.1. *Dėl pirmosios priemonės*

(114) Subordinuotosios paskolos, kurią Latvija suteikė PAREX bankui terminas nuo jos suteikimo dienos (2009 m. gegužės 22 d.) buvo septyneri metai (2016 m. gegužės 21 d.), taigi viršijo maksimalų penkerių metų terminą, kuris buvo nustatytas pirmajame sanavimo sprendime ir vėliau patvirtintas galutiniame sprendime dėl PAREX. Apie šią priemonę Komisijai nebuvo pranešta.

(115) Dėl šios papildomos pagalbos priemonės, kurią sudarė tai, kad subordinuotųjų paskolų terminas pratęstas ilgesniam laikui, negu buvo numatyta sprendimuose, Komisija abejojo, ar ta priemonė yra mažiausio būtino dydžio, todėl negalėjo padaryti išvados, kad įvykdyti visi suderinamumo kriterijai.

(116) Taigi, sprendime pradėti procedūrą Komisija priminė, kad sanavimo sprendimuose įvertinta, jog PAREX bankui penkeriems metams suteikta ir patvirtinta subordinuotoji paskola apribota iki mažiausio būtino dydžio ir termino. Todėl remiantis šia išvada penkerių metų subordinuotoji paskola sanavimo sprendimuose ir galutiniame sprendime dėl PAREX įvertinta kaip suderinama.

(117) Remdamasi sanavimo sprendimuose ir galutiniame sprendime dėl PAREX išdėstytais argumentais ir tuo, kad naujų argumentų nepateikta, Komisija išreiškė abejonių, ar ilgesnis subordinuotųjų paskolų terminas, kuris buvo pratęstas iki septynerių metų vietoj iš pradžių patvirtintų penkerių metų, yra suderinamas.

(118) Atsižvelgdama į naujus argumentus, kuriuos Latvija pateikė priėmus sprendimą pradėti procedūrą ir kurie išdėstyti 5.1 skyriuje, Komisija gali iš naujo įvertinti, ar septynerių metų subordinuotoji paskola, kurią Latvija suteikė PAREX bankui, atitinka valstybės pagalbos suderinamumo reikalavimą, pagal kurį valstybės pagalba turi būti mažiausio būtino dydžio.

(119) Pagal 2008 m. Bankų komunikatą pagalbos priemonė savo dydžiu ir forma turi būti būtina pagalbos tikslui pasiekti. Tai reiškia, kad kapitalo injekcija turi būti mažiausio tikslui pasiekti būtino dydžio. Subordinuotoji paskola, atitinkanti 2 lygio kapitalo kriterijus, buvo suteikta PAREX bankui tam, kad jo kapitalo pakankamumo rodiklis ir toliau atitiktų reikalavimus, ir siekiant užtikrinti, kad jis būtų pakankamai kapitalizuotas, kad bankas galėtų geriau atremti galimus nuostolius ir kad Latvijos ekonomikoje būtų išvengta rimtų neramumų.

(120) Būtiniausi subordinuotosioms paskoloms keliami reikalavimai, kad jos atitiktų PAREX banko 2 lygio kapitalo kriterijus, į kuriuos Komisija atsižvelgė pirmame sanavimo sprendime, buvo grindžiami Latvijoje galiojančiais teisės aktais, apie kuriuos Latvija informavo. ([31]) Taigi, buvo nustatyta, jog tam, kad subordinuotoji paskola atitiktų 2 lygio kapitalo kriterijus, jos terminas turi būti ne trumpesnis kaip penkeri metai. Šis vertinimas paskesniais sprendimais nebuvo pakeistas.

(121) Susipažinusi su papildoma Latvijos pateikta informacija, kuri yra išdėstyta 30–39 konstatuojamosiose dalyse, Komisija pripažįsta, kad dėl papildomų apribojimų pakito sąlygos, kurias subordinuotosios paskolos turi atitikti tam, kad iki 2010 m. visapusiškai tenkintų 2 lygio kapitalo kriterijus.

([30]) Komisijos komunikatas dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo nuo 2013 m. rugpjūčio 1 d. bankams skirtoms priemonėms finansų krizės sąlygomis paremti (Bankų komunikatas) (OL C 216, 2013 7 30, p. 1).

([31]) Pirmojo sanavimo sprendimo 55 konstatuojamoji dalis.

(122) Visų pirma, Komisija pažymi, kad sistemos „Bazelis II“ kriterijų poveikis PAREX banko 2009 m. gautų subordinuotųjų paskolų, atitikusių 2 lygio kapitalo kriterijus, sumai buvo svarbus veiksnys apibrėžiant trumpiausią pradinį subordinuotųjų paskolų terminą. Norint pasiekti galutinį pagalbos priemonės tikslą, būtent užtikrinti pakankamą PAREX banko kapitalizavimą ir išvengti rimtų neramumų Latvijos ekonomikoje, tuo metu, kai buvo suteikta pradinė subordinuotoji paskola, reikėjo tinkamai atsižvelgti į sistemoje „Bazelis II“ taikomą amortizacijos koeficientą.

(123) Komisija mano, kad jeigu prielaidos ir prognozės, kurias Latvija pateikė tuo metu, kai buvo priimami sanavimo sprendimai, būtų tinkamai ir iki galo atspindėjusios subordinuotosios skolos amortizavimą pagal sistemos „Bazelis II“ taisykles, kaip aptarta 37 konstatuojamojoje dalyje, subordinuotųjų paskolų terminas būtų buvęs vertintas kitaip ir būtų buvusi padaryta išvada, kad mažiausias būtinas terminas yra septyneri, o ne penkeri metai.

(124) Komisija taip pat primena, kad trečiajame sanavimo sprendime vertinant pagalbos suderinamumą buvo vadovaujamasi, *inter alia*, Latvijos valdžios institucijų įsipareigojimu kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per trejus metus nuo pirmųjų sanavimo priemonių suteikimo PAREX bankui ([32]), t. y. ne vėliau kaip 2011 m., parduoti turimas PAREX banko akcijas.

(125) Atsižvelgdama į šias aplinkybes Komisija mano, kad septyneri metai nuo pat pradžių galėjo būti laikomi mažiausiu būtinu terminu, kad Latvijos suteiktos subordinuotosios paskolos atitiktų 2 lygio kapitalo kriterijus ir būtų užtikrinta, kad PAREX bankas įvykdytų reikalavimą dėl kapitalo pakankamumo rodiklio, taip siekiant išsaugoti Latvijos bankų sistemos stabilumą ir įvykdyti įsipareigojimą parduoti banką.

6.3.2. *Dėl subordinuotųjų paskolų termino pratęsimo apie tai nepranešus (antrosios priemonės)*

(126) Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių, ar papildomą pagalbą, kurią sudarė subordinuotųjų paskolų termino pratęsimas 18 mėnesių, galima laikyti suderinama, nes pagal pradinį vertinimą subordinuotosios skolos penkerių metų terminas buvo mažiausias būtinas terminas ir naujų argumentų, kuriais būtų pagrįstas suderinamumas, nebuvo pateikta.

(127) Atsižvelgdama į informaciją, kurią Latvija pateikė priėmus sprendimą pradėti procedūrą, Komisija pažymi, kad 2013 m. pakeisti teisės aktų reikalavimai dėl minimalaus kapitalo. ([33])

(128) Tuo tikslu Komisijai pateiktas 2013 m. kovo 1 d. FCMC raštas bankui „Citadele“. Šiame rašte bankų priežiūros institucija pateikia pastabas dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo, išdėstyto ataskaitoje, kurią bankas „Citadele“ pateikė FCMC apie savo 2012 m. birželio 30 d. finansinę padėtį.

(129) 2013 m. kovo 1 d. rašte pirmiausia atkreiptas dėmesys į tai, kad remiantis FCMC politikos dokumentais visi bankai turi užtikrinti, kad jų kapitalo pakankamumo rodiklis būtų didesnis už 10 %. Tada aiškiai nurodoma: „jeigu banko ir konsoliduojamos grupės kapitalo pakankamumo rodiklis tampa mažesnis negu 10 %, FCMC daro išvadą, kad banko ir konsoliduojamos grupės kapitalas yra nepakankamas ir gali nustatyti taisomąsias priemones, pavyzdžiui, apriboti banko veiklą“. Rašte priduriama, kad banko „Citadele“ ir jo konsoliduojamos grupės kapitalo pakankamumo rodiklis, jeigu ši nori padengti esamą ir galimą „Citadele“ operacijų riziką, iki 2013 m. pabaigos turi būti […] proc.

(130) Atsižvelgdama į tą raštą Komisija sutinka, kad banko „Citadele“ kapitalo pakankamumo rodiklis 2013 m. pabaigoje turėjo viršyti bent 10 %, kad bankas galėtų toliau visapusiškai vykdyti savo operacijas.

(131) Komisija primena, kad bendras valstybės pagalbos, teikiamos per subordinuotąsias paskolas, tikslas, kuris buvo nurodytas sanavimo sprendimuose ir galutiniame sprendime dėl PAREX, buvo užtikrinti pakankamą PAREX banko (po 2010 m. banko „Citadele“) kapitalizavimą, siekiant išvengti rimtų neramumų Latvijos ekonomikoje.

([32]) Jos aptartos trečiojo sanavimo sprendimo 21 konstatuojamojoje dalyje.
([33]) Jie aptarti 40 konstatuojamojoje dalyje.

(132) Todėl Komisija sutinka, kad 2013 m. birželio mėn. Latvija turėjo imtis taisomųjų veiksmų, kad išvengtų rizikos, kuri būtų iškilusi, jeigu bankas „Citadele“ būtų neįvykdęs netikėtai sugriežtintų priežiūros reikalavimų. Siekiant pašalinti galimybę dėl naujųjų reikalavimų atsirasti kapitalo trūkumui, vieninteliai galimi sprendimai buvo šie:

a) skirti papildomų lėšų injekciją – 1 lygio arba 2 lygio kapitalo (pvz., suteikti naujų subordinuotųjų paskolų);

b) pratęsti esamų subordinuotųjų paskolų terminą, siekiant pakeisti jų amortizacijos normą ir leisti didesnę paskolų procentinę dalį paversti banko kapitalu.

(133) 2 lentelėje palyginti scenarijai, kurie būtų susiklostę, jeigu kitiems parametrams nesikeičiant subordinuotųjų paskolų terminas būtų pratęstas 2013 m. (tai padaryta antrąja priemone) arba paliktas toks pat, su kokiu paskolos buvo iš pradžių suteiktos. Remdamasi skaičiavimais Komisija daro išvadą, kad jeigu subordinuotųjų paskolų terminas būtų buvęs nepakeistas ir visi kiti veiksniai nebūtų keitęsi, iki 2013 m. pabaigos bankui „Citadele“ būtų nepavykę užtikrinti 10 % kapitalo pakankamumo rodiklio.

2 lentelė

Kapitalo pakankamumo rodiklio termino nepratęsus ir terminą pratęsus dydžio palyginimas

Kapitalo pakankamumo rodiklis %	2013 m. gruodžio 31 d.
Finansinės prognozės iki termino pratęsimo 18 mėnesių (nustatytos 2013 m. birželio mėn.)	9,75
Faktiniai 2013 m. gruodžio 31 d. duomenys, terminą pratęsus	10,30 ([1])
Apskaičiuota faktinė padėtis termino nepratęsus 18 mėnesių	9,30

([1]) Remiantis banko „Citadele“ 2013 m. metinėje ataskaitoje (p. 75) pateikta informacija: http://west.citadele.lv/common/img/uploaded/doc/reports/annual_report_2013_en.pdf.

(134) Atsižvelgdama į tai, kad:

a) naujuosius kapitalo reikalavimus reikėjo įvykdyti iki 2013 m. gruodžio 31 d.;

b) turto valdymo padalinį reikėjo parduoti iki 2013 m. gruodžio 31 d.;

c) subordinuotosios skolos amortizavimas tiesiogiai veikia kapitalo pakankamumo rodiklį,

Komisija sutinka, kad antroji priemonė yra veiksmingas ir racionalus sprendimas, kad bankas „Citadele“ įgyvendintų naujuosius kapitalo pakankamumo reikalavimus, ir kad pratęstas terminas buvo trumpiausias tam tikslui pasiekti būtinas laikotarpis. Šiam sprendimui įgyvendinti nereikėjo pervesti naujų lėšų (nors Latvijai reikėjo atsisakyti galimybės susigrąžinti lėšas, kurias kitu atveju būtų reikėję grąžinti), tačiau juo patenkintas priežiūros institucijų prašymas, kurį šios pateikė siekdamos apsaugoti finansinį stabilumą.

(135) Komisija taip pat teigiamai vertina tai, kad, 2013 m. gruodžio 31 d. duomenimis, banko „Citadele“ kapitalo pakankamumo rodiklis buvo šiek tiek didesnis negu 10 % ([34]), o tai, Komisijos nuomone, patvirtina, kad termino pratęsimas 18 mėnesių buvo mažiausios būtinos trukmės.

6.3.3. *Dėl bankui „Reverta“ suteiktos likvidumo paramos apie ją nepranešus (trečiosios priemonės)*

(136) Nuo 2011 m. Latvijos bankui „Reverta“ suteikta likvidumo parama viršijo didžiausias ribas, kurias Komisija patvirtino galutiniame sprendime dėl PAREX ir palankiausiam, ir nepalankiausiam scenarijams. Šios ribos primenamos 3 lentelėje ([35]). Faktinės likvidumo paramos sumos, kuriomis bankas „Reverta“ pasinaudojo (remiantis duomenimis, kuriuos Latvija pateikė pakeistame 2014 m. sausio mėn. pateiktame restruktūrizavimo plane) ir kurios nurodytos 4 lentelėje, visą laiką viršijo galutiniame sprendime dėl PAREX išdėstytas sumas:

([34]) Žr. 2 lentelę.
([35]) Ši informacija pateikta galutinio sprendimo dėl PAREX 6 lentelėje.

3 lentelė

Galutiniame spendime dėl PAREX nustatytos likvidumo paramos bankui „Reverta“ ribos

mln. LVL	10 8 1	10 12 31	11 12 31	12 12 31	13 12 31
Pagrindinis scenarijus	458	446	419	349	315
Palankiausias scenarijus	458	446	419	356	322
Nepalankiausias scenarijus	458	446	419	344	307

4 lentelė

Faktinės likvidumo paramos sumos, kuriomis bankas „Reverta“ pasinaudojo

mln. LVL	10 8 1	10 12 31	11 12 31	12 12 31	13 12 31
Negrąžinta likvidumo parama	446	446	428	385	363

(137) Bankui „Reverta“ suteikta likvidumo parama, kurią sudarė valstybės indėliai, iš pradžių pirmajame sanavimo sprendime buvo patvirtinta kaip suderinamų valstybės pagalbos priemonių dalis.

(138) Priėmus galutinį sprendimą dėl PAREX (ir jį suskaidžius į gerą ir blogą bankus) likvidumo parama buvo pervesta bankams „Citadele“ ir „Reverta“. Bankas „Citadele“ jau grąžino visą jai tekusią likvidumo paramos dalį, o bankas „Reverta“ turėjo apriboti gautą likvidumo paramą. Tačiau likvidumo paramos suma, kuri faktiškai suteikta bankui „Reverta“, viršija visas galutiniame sprendime dėl PAREX patvirtintas ribas.

(139) Galutiniame sprendime dėl PAREX restruktūrizavimo planas buvo vertinamas remiantis prielaidomis, kurios buvo daromos tuo metu dėl likvidumą didinančių priemonių, kurių bankas „Reverta“ tikėjosi gauti ir kurios padėtų jam pradėti grąžinti valstybės indėliais suteiktos likvidumo paramos dalį, kad ši parama atitiktų galutiniame sprendime dėl PAREX nustatytas ribas. ([36])

(140) Buvo numatyta, kaip nurodyta galutiniame sprendime dėl PAREX, kad negrąžintos sumos sudarys nuo [0–100] mln. LVL (pagrindinis scenarijus) iki [100–200] mln. LVL (nepalankiausias scenarijus). Tačiau remiantis paskutinėmis Latvijos pateiktomis pinigų srautų prognozėmis, planuojama, kad suteikta likvidumo parama viršys galutiniame sprendime dėl PAREX nustatytą ribą iki 2017 m., kaip parodyta 5 lentelėje.

5 lentelė

Viršyta likvidumo parama bankui „Reverta“, palyginti su 2010 m. restruktūrizavimo planu

mln. LVL	14 12 31	15 12 31	16 12 31	17 12 31
Nepalankiausias scenarijus (pradinis restruktūrizavimo planas)	[250–300]	[250–300]	[200–250]	[150–200]
Numatoma likvidumo parama (2014 m. atnaujintas planas)	[300–350]	[250–300]	[250–300]	[250–300]
Skirtumas	(…)	(…)	(…)	(…)

([36]) Žr. galutinio sprendimo dėl PAREX 55 konstatuojamąją dalį.

(141) Komisija supranta, kad atsižvelgiant į šiuos sunkumus:

a) mažesnę turto kokybę ir vertę, palyginti su ta, kokia planuota restruktūrizavimo plane, ir

b) lėtesnį išieškojimą panaudojant užtikrinimo priemones ir teisminius ginčus su skolininkais,

lėšų susigrąžinimas vėlavo dvejais metais (kaip paminėta 45 konstatuojamojoje dalyje), palyginti su tuo, kas buvo planuota priimant galutinį sprendimą dėl PAREX. Dėl šio vėlavimo iškilo poreikis padidinti valstybės pagalbą.

(142) Todėl blogėjant banko „Reverta“ finansinei būklei, palyginti su tuo, kas prognozuota galutiniame sprendime dėl PAREX, iškilo papildomas likvidumo paramos poreikis. Komisija pažymi, kad suteikta likvidumo parama kelerius paskutinius metus bankui „Reverta“ patiriant sunkumų susigrąžinti savo turtą laipsniškai didėjo.

(143) Kaip nurodyta 56 konstatuojamojoje dalyje, Latvija teigia kad tik 49,5 mln. LVL iš 118,7 mln. LVL likvidumo paramos buvo konvertuoti į kapitalą, o dėl likusios 69,2 mln. LVL likvidumo paramos dalies likvidumo parama beveik tokia pačia suma viršijo ribą.

(144) Tačiau Komisija primena, kad, kaip nurodyta galutinio sprendimo dėl PAREX 63 konstatuojamosios dalies b punkte, į kapitalą galima konvertuoti tik valstybės indėlius. Todėl Komisija mano, jog tai, kad mažesnė likvidumo paramos dalis konvertuota į kapitalą, savaime nenulemia likvidumo paramos ribos viršijimo.

(145) Komisija taip pat pažymi, kad banko „Reverta“ veiklos licencija 2011 m. buvo panaikinta, dėl to išvengta poreikio į kapitalą konvertuoti didesnę likvidumo paramos dalį tam, kad būtų įvykdyti teisės aktų reikalavimai dėl mokumo normos. Taigi, Komisija pripažįsta, kad nebetaikant kapitalo reikalavimų ([37]), Latvija galėjo bankui „Reverta“ suteikti mažesnę rekapitalizavimo pagalbą už sprendimuose patvirtintą maksimalią jos sumą.

(146) Atsižvelgdama į sunkumus, kurių bankas „Reverta“ patyrė susigrąžindamas turtą, ir į nedidelę rekapitalizavimo sumą, kuri buvo reikalinga panaikinus banko veiklos licenciją, Komisija daro išvadą, kad banko „Reverta“ gauta likvidumo parama buvo apribota iki mažiausio tinkamam veiklos nutraukimo procesui užtikrinti būtino dydžio.

(147) Komisija taip pat daro išvadą, kad papildoma likvidumo parama atitinka 2013 m. Bankų komunikate nustatytą reikalavimą dėl dalijimosi išlaidomis. Visų pirma, Komisija pažymi, kad pagal 2013 m. Bankų komunikato 77 punktą buvusių PAREX banko akcininkų nuosavas kapitalas visiškai nurašytas ir kad Latvija dabar yra įsipareigojusi užtikrinti, kad subordinuotųjų paskolų teikėjams nebūtų teikiama jokia papildoma pagalba.

6.3.4. *Dėl įsipareigojimo parduoti banko „Citadele“ turto valdymo padalinį pažeidimo (ketvirtosios priemonės)*

(148) Latvijos valdžios institucijos nurodo, kad dėl tuo metu susiklosčiusių sudėtingų rinkos sąlygų iki nustatyto termino Latvija negalėjo rasti pirkėjų, kuriuos domintų banko „Citadele“ turto valdymo padalinio pirkimas, ir negalės to padaryti net ir artimiausioje ateityje.

(149) Latvijos valdžios institucijos primena, kad greta kitų įsipareigojimų banko „Citadele“ pardavimas buvo įvertintas kaip viena pagrindinių priemonių, skirtų pagalbos priemonių sukeltam konkurencijos iškraipymui ištaisyti. Tačiau atsižvelgiant į blogėjančią banko „Citadele“ finansinę būklę, palyginti su tuo, kas buvo numatyta priimant galutinį sprendimą dėl PAREX, banko „Citadele“ artimiausiu metu parduoti nepavyks.

(150) Latvija taip pat nurodo, kad, turto valdymo padalinį parduodant kartu su banku „Citadele“, susidomėjimas banku „Citadele“ rinkoje būtų didesnis, o pratęsus pardavimo laikotarpį tikimybė pakartotinai privatizuoti banką „Citadele“ būtų didesnė.

([37]) Kaip paaiškinta 53–57 konstatuojamosiose dalyse.

(151) Komisija sutinka, kad finansinė banko „Citadele“ būklė yra blogesnė, palyginti su ta, kuri planuota pradiniame restruktūrizavimo plane. Tokį pat įvertinimą patvirtino stebėsenos patikėtinis ([38]) ir atspindi 6 lentelėje pateikti rodikliai.

6 lentelė

Pagrindinių finansinių rodiklių palyginimas su restruktūrizavimo planu

	2013 12 31	
	Restruktūrizavimo plano rodikliai	Faktiniai rodikliai
Veiklos sąnaudos/pajamos iš viso	[50–60]	57,0 %
Turto vertės sumažėjimas/grynosios paskolos	[0–5]	2,0 %
Grynosios pajamos (nuostolis), mln. LVL	[20–30]	10,8
Nuosavo kapitalo grąža (angl. ROE) %	[20–30]	8,1 %
Nuosavas kapitalas/turtas iš viso	[5–10]	6,9 %
Kapitalo pakankamumo rodiklis	[10–20]	11,7 %

Kadangi banko „Citadele“ pelningumas buvo mažesnis, palyginti su numatytuoju pradiniame restruktūrizavimo plane, Komisija supranta sunkumus, kurių patiriama norint banką „Citadele“ parduoti per trumpą laiką.

(152) Komisija primena, kad įsipareigojimas dėl turto valdymo padalinio pardavimo ir įsipareigojimai dėl paties banko „Citadele“ pardavimo buvo įtraukti į galutinį sprendimą dėl PAREX, siekiant sumažinti konkurencijos iškraipymus, nes konkurentams suteikta galimybė pateikti pasiūlymus dėl šių bendrovių įsigijimo. ([39])

(153) Komisija teigiamai vertina tai, kad priėmus galutinį sprendimą dėl PAREX, bankas „Citadele“ pradėjo pardavimo procesą, taip siekdamas patikrinti rinkos susidomėjimą, ir paskyrė nepriklausomą ekspertą, kad šis parengtų strategiją, kaip geriausia organizuoti pardavimą, kaip paminėta 61 ir 62 konstatuojamosiose dalyse, taip sąžiningai stengdamasis vykdyti šiuos įsipareigojimus.

(154) Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad Latvija prašo pratęsti turto valdymo padalinio pardavimo terminą, palyginti su terminais, kurių įsipareigojo laikytis 2009 m. Latvija prašo iš dalies pakeisti galutinį sprendimą dėl PAREX ir atidėti pradinį turto valdymo padalinio pardavimo terminą, kad jį galėtų parduoti kartu su banku „Citadele“ laikydamasi papildomų 64–68 konstatuojamosiose dalyse išdėstytų įsipareigojimų.

6.3.5. *Kompensacinės priemonės, kuriomis mažinamas konkurencijos iškraipymas ir griežtinamas dalijimasis išlaidomis*

(155) Kad Komisija patvirtintų savo galutinių sprendimų pakeitimus, pakeitimai turi būti grindžiami naujais įsipareigojimais, kuriuos būtų galima prilyginti numatytiesiems iš pradžių ([40]). Tokiu atveju pagalbos priemonės išliktų suderinamos pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies b punktą tik tada, jeigu nepakistų bendra pradiniu sprendimu įtvirtinta pusiausvyra. Siekiant išsaugoti pradinę pusiausvyrą, pakeisti įsipareigojimai neturėtų neigiamai paveikti pagalbos gavėjo gyvybingumo, o visas įsipareigojimų rinkinys išlaidų pasidalijimo ir kompensacinių priemonių atžvilgiais turėtų būti bent jau lygiavertis, atsižvelgiant į taikomų Komisijos komunikatų reikalavimus.

([38]) 2013 m. gruodžio 31 d. stebėsenos patikėtinio ataskaita, pateikta 2014 m. gegužės 9 d.
([39]) Galutinio sprendimo dėl PAREX 152 konstatuojamoji dalis.
([40]) Kiti panašūs sprendimai yra, pavyzdžiui, SA.29833, dėl KBC ir dėl kai kurių KBC vykdytinų pardavimų terminų pratęsimo ir restruktūrizavimo įsipareigojimų pakeitimo (OL C 135, 2012 5 9, p. 5), SA.29833, dėl KBC ir dėl spartesnio valstybės apsaugos priemonės laipsniško panaikinimo ir KBC restruktūrizavimo plano pakeitimo (OL C 163, 2013 6 8, p. 1), SA.34539 dėl „Commerzbank“ ir dėl „Comerzbank“ restruktūrizavimo plano pakeitimo (OL C 177, 2012 6 20, p. 20).

(156) Šiuo atžvilgiu Komisija teigiamai vertina Latvijos pasiūlytus ir 64–73 konstatuojamosiose dalyse išdėstytus įsipareigojimus, nes jais padedama mažinti galimus konkurencijos iškraipymus dėl pirmosios, antrosios, trečiosios ir ketvirtosios priemonių ir užtikrinti tinkamą dalijimąsi išlaidomis su suinteresuotaisiais pagalbos gavėjų asmenimis.

(157) Restruktūrizavimo komunikato 4 skyriuje raginama taikyti veiksmingas ir proporcingas konkurencijos iškraipymo mažinimo priemones.

(158) Galutiniame sprendime dėl PAREX numatytos kelios tokios priemonės, iš kurių pagrindinė – Latvijos įsipareigojimas iki 2015 m. gruodžio 31 d. parduoti banką „Citadele“ arba įgalioti jį parduoti ([41]). Komisija laikėsi nuomonės, kad įsipareigojimai iki to termino parduoti banką „Citadele“, taip pat apriboti ir sumažinti „Citadele“ rinkos dalį buvo pakankami ir tinkami tam, kad būtų išvengta konkurencijos iškraipymų dėl PAREX bankui suteiktos valstybės pagalbos.

(159) Sprendime pradėti procedūrą Komisija laikėsi nuomonės, kad ir ilgesniu pradiniu subordinuotosios skolos terminu, ir jo pratęsimu 18 mėnesių, įvykdytu 2013 m., PAREX bankui suteikta papildomo pranašumo, palyginti su subordinuotosios paskolos forma, patvirtinta sanavimo sprendimuose ir galutiniame sprendime dėl PAREX.

(160) Atsižvelgdama į tai, Komisija palankiai vertina Latvijos siūlomą prisiimti įsipareigojimą sutrumpinti banko „Citadele“ pardavimo terminą nuo 2015 m. gruodžio 31 d. iki […] ir taip kompensuoti papildomą pranašumą, įgytą dėl ilgesnio subordinuotųjų paskolų termino. Banko „Citadele“ pardavimo paspartinimas padės išsaugoti vienodas veiklos sąlygas.

(161) Be to, Komisija pažymi, kad Latvija numatė prisiimti aiškų įsipareigojimą […], jeigu iki ankstesnio termino pardavimo įvykdyti nepavyktų. Šiuo įsipareigojimu suteikiama papildoma apsauga (kuri restruktūrizavimo plane atskirai nebuvo numatyta), kuria užtikrinama, kad konkurencijos iškraipymas bus tinkamai sumažintas, nes greičiau negu […] bankas „Citadele“ […].

(162) Komisija teigiamai vertina tai, kad Latvija įsipareigojo dar labiau sumažinti kapitalo, kurį Latvijos valdžios institucijos gali suteikti bankui „Reverta“, sumą, kaip paaiškinta 69 konstatuojamojoje dalyje.

(163) Restruktūrizavimo komunikato 3 skyriuje numatyta, kad bankas ir jo akcininkai turi kiek galėdami prisidėti prie restruktūrizavimo, užtikrindami, kad pagalba būtų apribota iki mažiausio būtino dydžio ir būtų sprendžiamas konkurencijos iškraipymo ir neatsakingo elgesio rizika.

(164) Šiuo atžvilgiu Komisija atkreipia dėmesį į papildomas Latvijos siūlomas kompensacines priemones, skirtas užtikrinti, kad trečiosios šalys negalėtų pasinaudoti papildoma banko „Reverta“ gauta pagalba, būtent įsipareigojimą sugriežtinti dalijimosi išlaidomis tvarką, kaip aptarta 70–73 konstatuojamosiose dalyse.

(165) Latvija įsipareigoja, kad bankai „Citadele“ ir „Reverta“ (buvęs PAREX bankas) ir jų susijusios įmonės jokiems subordinuotosios skolos vertybinių popierių turėtojams arba akcininkams, išskyrus Latvijos valstybę ir ERPB, nemokės jokių palūkanų, dividendų ar atkarpų už esamas kapitalo priemones (įskaitant privilegijuotąsias akcijas, B klasės akcijas ir aukštesnio bei žemesnio už 2 lygio kapitalą lygio priemones) (nepaisant to, ar jų mokėjimo terminas jau sukako, ar sumos dar kaupiasi) ir nesinaudos jokiomis su jomis susijusiomis pirkimo pasirinkimo sandorio teisėmis tol, kol ir jeigu bankams „Reverta“ ir (arba) „Citadele“ suteikta valstybės pagalba nebus iki galo grąžinta ir jeigu neatsiras teisinio įpareigojimo tai padaryti. Šiuo atžvilgiu Latvija taip pat įsipareigoja esamus šio pobūdžio teisinius įpareigojimus įvykdyti kuo greičiau ir ne vėliau kaip iki 2015 m. balandžio 30 d. Dėl to esamų kapitalo priemonių turėtojai negaus jokių mokėjimų, nes šios esamos kapitalo priemonės neturi privalomų atkarpų ir banko „Reverta“ likvidavimo atveju (tai įvyks iki 2017 m. pabaigos) bus žemesnio prioriteto už pirmaeilę skolą. Kadangi banko „Reverta“ kapitalas yra neigiamas, šių kapitalo priemonių turėtojams praktiškai nebus įmanoma gauti jokių mokėjimų arba kompensacijų.

(166) Be to, greta 165 konstatuojamojoje dalyje paminėtų įsipareigojimų Latvija taip pat įsipareigoja negrąžinti jokios negrąžintos perimtų subordinuotųjų paskolų dalies (pagrindinės dalies), jeigu ir tol, kol visa bankams „Reverta“ ir (arba) „Citadele“ suteikta valstybės pagalba nebus grąžinta, tiek, kiek tai bus reikalinga neigiamai grynajai banko „Reverta“ turto vertei padengti, ir su sąlyga, kad tam bus turimas teisinis pagrindas. Tuo tikslu negrąžinta perimtų subordinuotųjų paskolų dalis (pagrindinė dalis) bus i) tvarkoma laikantis privalomo nurodymo, kad jokie perimtų subordinuotųjų paskolų mokėjimai neskaičiuojami ir nemokami; ii) konvertuota į 1 lygio kapitalą be balsavimo

([41]) Galutinio sprendimo dėl PAREX 76 konstatuojamoji dalis.

teisių arba iii) nurašyta. Šiuo atžvilgiu, turint galvoje tai, kad nacionalinėje teisėje šiuo metu nėra numatyto tinkamo teisinio pagrindo, kuriuo remiantis šio įsipareigojimo būtų galima laikytis, Latvija taip pat įsipareigoja imtis visų reikiamų priemonių ir užtikrinti, kad visos šiam įsipareigojimui vykdyti reikalingos teisinės nuostatos būtų priimtos ne vėliau kaip iki 2015 m. balandžio 30 d.

(167) Komisija palankiai vertina 165 ir 166 konstatuojamojoje dalyje minėtus Latvijos įsipareigojimus, nes jais apribojami perimtų subordinuotųjų paskolų ir bankų „Reverta“ bei „Citadele“ kapitalo priemonių pagrindinės dalies ir palūkanų mokėjimai ir taip užtikrinamas dalijimasis papildomomis išlaidomis.

(168) Dėl to Komisija daro išvadą, kad 5.5 skyriuje paminėtas kompensacines priemones galima laikyti pakankamomis ir lygiavertėmis (pagal veiksmingumą) toms, kurias Latvija siūlė anksčiau ir kurias Komisija patvirtino galutiniame sprendime dėl PAREX, iš dalies pakeistame sprendimu dėl įsipareigojimų pakeitimo. Iš tikrųjų siūlomomis kompensacinėmis priemonėmis siekiama to paties tikslo – apriboti konkurencijos iškraipymą. Jų tikslas yra aiškus, nes jomis siekiama apriboti konkurencijos iškraipymą tose rinkose, kuriose veikia bankas „Citadele“.

(169) Todėl Komisija daro išvadą, kad iš dalies pakeisti įsipareigojimai, vertinant pagal gyvybingumo atkūrimą, dalijimąsi išlaidomis ir konkurencijos iškraipymų sumažinimą, prilygsta pradiniams įsipareigojimams. Vietoj pradinių įsipareigojimų prisiėmus naujus įsipareigojimus pagalbos suderinamumo su vidaus rinka būklė, nustatyta galutiniame sprendime dėl PAREX, iš dalies pakeistame sprendimu dėl įsipareigojimų pakeitimo, nepasikeitė.

7. **IŠVADA**

(170) Komisija apgailestauja, kad Latvija neteisėtai įgyvendino pirmąją, antrąją ir trečiąją priemones, pažeisdama SESV 108 straipsnio 3 dalį, ir pažeidė įsipareigojimą parduoti banko „Citadele“ turto valdymo padalinį iki galutiniame sprendime dėl PAREX nustatyto termino (ketvirtoji priemonė).

(171) Tačiau atsižvelgdama į pirmiau išvardytas priežastis ir papildomus Latvijos ir banko „Citadele“ prisiimtus įsipareigojimus,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį šios priemonės yra valstybės pagalba:

a) subordinuotųjų PAREX banko paskolų, kurių pradinis terminas viršijo sanavimo sprendimuose ir galutiniame sprendime dėl PAREX nustatytą terminą, suteikimas (pirmoji priemonė);

b) 37 mln. LVL vertės subordinuotųjų paskolų, suteiktų bankui „Citadele“, termino pratęsimas dar 18 mėnesių (antroji priemonė);

c) likvidumo paramos suteikimas bankui „Reverta“, viršijant Komisijos galutiniame sprendime dėl PAREX patvirtintas maksimalias ribas (trečioji priemonė).

2 straipsnis

Remiantis Sutarties 107 straipsnio 3 dalies b punktu ir atsižvelgiant į Latvijos prisiimtus ir I priede išdėstytus įsipareigojimus, 1 straipsnyje nurodytos pagalbos priemonės yra suderinamos su vidaus rinka.

3 straipsnis

Banko „Citadele“ turto valdymo padalinio (TVP) pardavimo terminas iki 2013 m. birželio 30 d. be pardavimo patikėtinio arba iki 2013 m. gruodžio 31 d. su pardavimo patikėtiniu (ketvirtoji priemonė), nurodytas 2009 m. rugsėjo 15 d. Komisijos sprendimo C(2010) 6202 *final corr.* dėl valstybės pagalbos C 26/09 (ex N 289/09) 73 konstatuojamojoje dalyje, kurio Latvija ketina laikytis restruktūrizuodama „AS Parex banka“, iš dalies keičiamas, laikantis Latvijos prisiimto II priede išdėstyto įsipareigojimo.

4 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Latvijos Respublikai.

Priimta Briuselyje 2014 m. liepos 9 d.

Komisijos vardu
Joaquín ALMUNIA
Pirmininko pavaduotojas

I PRIEDAS

Latvijos valdžios institucijos siūlo tiksliau išdėstyti ir sugriežtinti savo įsipareigojimus dėl pagrindinės skolos dalies ir palūkanų, mokėtinų už perimtas subordinuotąsias paskolas, taip:

a) Bankai „Citadele banka“ ir „Reverta“ (buvęs bankas „Parex banka“) ir jų susijusios įmonės jokiems subordinuotosios skolos vertybinių popierių turėtojams arba akcininkams, kurie griežtąja prasme nėra Latvijos valstybė arba Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (ERPB), nemoka jokių palūkanų, dividendų ar atkarpų už esamas kapitalo priemones (įskaitant privilegijuotąsias akcijas, B klasės akcijas ir aukštesnio bei žemesnio už 2 lygio kapitalą lygio priemones) (nepaisant to, ar jų mokėjimo terminas jau sukako, ar sumos dar kaupiasi) ir nesinaudoja jokiomis su jomis susijusiomis pirkimo pasirinkimo sandorio teisėmis tol, kol ir jeigu bankams „Reverta“ ir (arba) „Citadele“ suteikta valstybės pagalba nebus iki galo grąžinta ir jeigu neatsiras teisinio įsipareigojimo tai daryti. Tuos teisinius įpareigojimus, kurių yra, Latvijos valdžios institucijos įsipareigoja kuo greičiau įvykdyti (bet kuriuo atveju ne vėliau kaip iki 2015 m. balandžio 30 d.).

b) Latvijos valdžios institucijos taip pat įsipareigoja negrąžinti jokios negrąžintos perimtų subordinuotųjų paskolų dalies (pagrindinės dalies) (jeigu ir tol, kol visa valstybės pagalba bankams „Reverta“ ir (arba) „Citadele“ nebus iki galo grąžinta):

   i) kuriai taikomas privalomas nurodymas, kad jokie perimtų subordinuotųjų paskolų mokėjimai neskaičiuojami ir nemokami arba

   ii) kuri buvo konvertuota į 1 lygio kapitalą be balsavimo teisių, arba

   iii) nurašyta

   tiek, kiek tai yra reikalinga neigiamai grynajai banko „Reverta“ turto vertei padengti, ir jei tam bus teisinis pagrindas.

c) Latvijos valdžios institucijos įsipareigos imtis visų reikalingų priemonių ir užtikrins, kad visos teisinės nuostatos, reikalingos pirmiau išvardytiems įsipareigojimams vykdyti, būtų priimtos ne vėliau kaip iki 2015 m. balandžio 30 d.

d) Didžiausia galima bendra Latvijos valdžios institucijų bankui „Reverta“ suteikta kapitalo suma sumažinama nuo ankstesnės 118,7 mln. LVL iki 49,5 mln. LVL sumos.

II PRIEDAS

1) Latvijos valdžios institucijos ir bankas „Citadele“ įsipareigoja visomis išgalėmis stengtis kuo greičiau ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip iki […] pritraukti pasiūlymų dėl visos Latvijos Respublikos turimos banko „Citadele“ (įskaitant turto valdymo padalinį) kapitalo dalies pardavimo. Pardavimas turi būti baigtas ne vėliau kaip […]. Latvijos Respublikai (ir jos konsultantui) leidžiama pačiai nuspręsti dėl tinkamos sandorio struktūros ir sąlygų (pavyzdžiui, ar pasirinkti pardavimo sandorį, ar IPO), bet Latvijos Respublika visą turimą banko „Citadele“ kapitalo dalį turi parduoti ne vėliau kaip iki […]. Pasirinkus IPO būdą, Latvijos Respublika įsipareigoja su Latvijos FCMC suderinti privalomą prospektą iki […].

2) Latvijos valdžios institucijos ir bankas „Citadele“ taip pat įsipareigoja paskirti pardavimo patikėtinį, jeigu iki […] nebus gauta jokių įpareigojančių pasiūlymų arba jeigu, tam pačiam tikslui pasirinkus IPO būdą, su FCMC nebus suderintas joks prospektas. Tokiu atveju Latvijos Respublika imsis reikiamų priemonių ir užtikrins, kad pardavimo patikėtinis būtų paskirtas ir pradėtų dirbti nuo […]. Yra suprantama, kad finansinis banko „Citadele“ pardavimo konsultantas taip pat gali būti paskirtas pardavimo patikėtiniu nuo […]. Jeigu bus paskirtas pardavimo patikėtinis, Latvijos valdžios institucijos ir bankas „Citadele“ įsipareigoja priimti visas šalis įpareigojančius ir neatšaukiamus pasiūlymus iki […] ir sudaryti įpareigojantį ir neatšaukiamą susitarimą dėl visos Latvijos Respublikos turimos banko „Citadele“ kapitalo dalies pardavimo iki […], kuris turi būti baigtas vykdyti ne vėliau kaip iki […].

3) Latvijos valdžios institucijos ir bankas „Citadele“ taip pat įsipareigoja, kad nuo […] bankas „Citadele“ bus […] nauja įmonė, o likusioji banko „Citadele“ veiklos dalis bus […], jeigu Latvijos Respublika iki […] nesudarys įpareigojančio ir neatšaukiamo susitarimo, kuriame būtų numatyta visos Latvijos Respublikos turimos banko „Citadele“ kapitalo dalies pardavimą baigti iki […], arba jeigu IPO būdu Latvijos Respublika negalės parduoti visos turimos naujojo banko kapitalo dalies iki […].

4) Latvijos valdžios institucijos ir bankas „Citadele“ įsipareigoja užbaigti visos Latvijos Respublikos turimos banko „Citadele“ kapitalo dalies pardavimo ir pirkimo sandorį iki […]. Jeigu šios kapitalo dalies pardavimas nebus baigtas iki […], jie įsipareigoja, kad bankas „Citadele“ bus […] nauja įmonė, o likusi banko „Citadele“ veiklos dalis bus […] nuo […].

5) Jeigu banko „Citadele“ veikla bus […] bet kuriuo iš pirmiau nurodytų atvejų, bet kurią banko „Citadele“ veiklos dalį, kuri domins trečiąsias šalis, Latvijos Respublika ir (arba) bankas „Citadele“ gali parduoti ir perduoti tokiai trečiajai šaliai (nepažeidžiant […] principų ir neteikiant naujos valstybės pagalbos).